

Ben je nog wel eigenaar van je eigen initiatief?

Kwalitatieve studie naar de invloed van gemeentelijke steun op het gevoel van
eigenaarschap van burgerinitiatieven

Student: Tessa van Maurik

Studentnummer: 588503

Universiteit: Erasmus Universiteit

Master: Beleid & Politiek

Datum: 07-08-2022

Aantal woorden: 13477

Scriptiebegeleider: Will Tiemeijer

Tweede Lezer: Koen Migchelbrink

Voorwoord

Beste lezer,

Voor u ligt mijn masterscriptie ter afronding van de master Bestuurskunde, Beleid & Politiek. Het betreft een kwalitatief onderzoek naar de invloed van verschillende vormen van gemeentelijke steun op het gevoel van eigenaarschap van burgerinitiatieven. Het afgelopen half jaar heb ik mij dan ook beziggehouden met het verkrijgen van inzichten naar deze relatie.

Dit onderzoek heb ik kunnen uitvoeren tijdens mijn stage op de Erasmus Universiteit, waarbij een onderzoek naar de samenwerking tussen gemeenten en burgerinitiatieven centraal stond. Hierbij heb ik mogen samenwerken met Wouter Spekkink, Ingmar van Meerkerk & José Nederhand en heb ik een eerste indruk gekregen naar de werkzaamheden in de onderzoekswereld. Dankzij de stage heb ik de mogelijkheid gehad om het land door te reizen en interviews af te nemen met heel veel verschillende soorten burgerinitiatieven. De afgelopen zes maanden heb ik dan ook veel kennis kunnen opdoen over burgerinitiatieven en de problemen die zij ervaren met de gemeente. Ook heb ik het perspectief van de gemeente ervaren in de samenwerking met burgerinitiatieven en de problemen die zij ervaren. Ik wil Wouter, Ingmar & Jose bedanken voor al het meedenken en geven van tips tijdens de wekelijkse meetings en de ruimte die zij hebben geboden om te sparren over de scriptie. Ook wil ik mijn scriptiebegeleider Will Tiemeijer bedanken voor zijn feedback en het geven van een richting aan de scriptie. Het feit dat hij nog een aantal extra feedbackmomenten heeft georganiseerd wordt ook zeer gewaardeerd en heeft er toe geleid dat mijn scriptie volledig voor u ligt.

Ik wens u veel leesplezier!

Tessa van Maurik

7 augustus 2021

Managementsamenvatting

Dit onderzoek is uitgevoerd om meer inzicht te krijgen in hoe vormen van gemeentelijke steun het gevoel van eigenaarschap van een burgerinitiatief kan beïnvloeden. Door middel van een multiple case study is onderzocht welke vormen van steun van invloed kunnen zijn op het gevoel van eigenaarschap. Daarbij stond de volgende onderzoeksvraag centraal: *Hoe beïnvloedt de vorm van steun voor een burgerinitiatief door een gemeente het gevoel van eigenaarschap van een burgerinitiatief?*

Om te achterhalen welke vormen van steun van invloed kunnen zijn op het gevoel van eigenaarschap, zijn eerst de belangrijke concepten gedefinieerd. Uit de literatuur zijn een aantal factoren gevonden die het gevoel van eigenaarschap kunnen beïnvloeden. Ook kan er vanuit de gemeente op verschillende manieren steun geboden voor een burgerinitiatief. Over de relatie tussen gemeentelijke steun en het gevoel van eigenaarschap is weinig bekend, waardoor dit onderzoek een nieuwe relatie probeert te vinden.

Er hebben 16 burgerinitiatieven meegewerkt aan het onderzoek. Deze burgerinitiatieven zijn geselecteerd op de meervoudige waarde-creatie die zij genereren. Door middel van semigestructureerde interviews met 29 respondenten van de 16 burgerinitiatieven is data verzameld om een relatie te ontdekken.

De resultaten laten zien dat alle burgerinitiatieven verschillende vormen van steun ontvangen. Subsidie was een veel genoemde vorm van steun, dit kon incidenteel en structureel zijn. Een aantal van de initiatieven ontving een subsidie waar regels aan gebonden waren. Materiele steun werd maar aan een enkel initiatief geboden. Erkenning voor een burgerinitiatief werd door de respondenten als een belangrijke vorm van steun gezien, maar was volgens veel respondenten niet aanwezig. Flexibiliteit is een vorm van steun die weinig ervaren werd. De gemeente is niet flexibel in het wegnemen van barrières voor burgerinitiatieven, dit komt door de werkprocessen binnen de gemeente, ambtenaren hebben niet genoeg macht om flexibel te handelen. Eigenaarschap voor burgerinitiatieven werd vooral ervaren door de hoeveelheid inspraak die vrijwilligers hadden binnen een initiatief, minder vaak waren vrijwilligers goed op de hoogte van wat er speelde binnen het initiatief. Ook de factoren investering in het initiatief en verantwoordelijkheid waren in mindere mate aanwezig. Door de meeste respondenten werd aangegeven dat zij dachten dat gemeentelijke steun het gevoel van eigenaarschap kon beïnvloeden. Vooral financiële steun en immateriële hadden een grote invloed. Financiële steun helpt een initiatief op weg bij het organiseren van activiteiten. Immateriële steun in de vorm van erkenning zorgt ervoor dat vrijwilligers waardering ervaren voor hun werk. Respondenten

die geen invloed zagen vonden dat zij onafhankelijk van de gemeente het initiatief onderhielden.

Gemeentelijke steun kan volgens de meeste respondenten een invloed hebben op het gevoel van eigenaarschap. Financiële steun kan invloed hebben op de inspraak van vrijwilligers, op een negatieve en positieve manier. Financiële steun kan voor meer inspraak zorgen aan de ene kant, maar aan de andere kant kan subsidie met vaste regels de inspraak van vrijwilligers beperken. Erkenning voor een initiatief heeft invloed op de factor investering, vrijwilligers zullen meer moeite doen wanneer hun harde werk erkend wordt. Volgens veel respondenten wordt de onafhankelijkheid van het initiatief aangetast wanneer de gemeente ondersteuning biedt.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	7
1.1 Aanleiding.....	7
1.2 Probleemstelling.....	8
1.2.1 Doelstelling.....	8
1.2.2 Vraagstelling.....	9
1.3 Maatschappelijke relevantie.....	9
1.4 Wetenschappelijke relevantie.....	10
1.5 Onderzoeksopzet	10
1.6 Leeswijzer	11
2.Theoretisch kader	12
2.1 Wat is eigenaarschap	12
2.1.1 Het ontstaan van het gevoel van collectief psychologisch eigenaarschap.....	13
2.1.2 De factoren van eigenaarschap.....	13
2.1.3 Het belang van eigenaarschap.....	15
2.2 Het concept gemeentelijke steun	15
2.2.1 De verschillende soorten steun.....	16
2.2.3 Waarom biedt een gemeente steun	16
2.3 Bestaande literatuur	17
2.4 Conceptueel model.....	18
Hoofdstuk 3: Methoden	19
3.1 Onderzoeksdesign.....	19
3.2 Dataverzameling.....	19
3.3 Data kenmerken.....	21
3.4 Data analyse	22
3.5 Betrouwbaarheid & Validiteit	23
3.6 Toestemmingsformulier, privacy & data beveiliging.....	24
3.7 Operationalisering	25
4. Resultaten.....	28
4.1 de gemeentelijke steun voor initiatieven	28
4.1.1 Financiële steun	28
4.1.2 Materiele steun.....	29
4.1.3. Immateriële steun.....	29
4.1.4 Bestuurlijke steun.....	32
4.2 Het gevoel van eigenaarschap binnen de initiatieven	33
4.2.1 Inspraak van leden.....	34
4.2.2 Kennis over het initiatief	34
4.2.3 Investing in het initiatief.....	35
4.2.4 Verantwoordelijkheid voor het initiatief.....	36

4.2.5 Gevoel van eigenaarschap	36
4.3 De invloed van gemeentelijke steun op het gevoel van eigenaarschap	37
4.3.1. Invloed van financiële steun	37
4.3.2 Invloed van materiele steun	39
4.3.3 Invloed van immateriële steun	39
4.3.4 Invloed van bestuurlijke steun	40
4.3.5 Geen invloed van gemeentelijke steun	40
Hoofdstuk 5: Conclusie en aanbevelingen	42
5.1 Conclusie	42
5.1.1 Gemeentelijke steun	42
5.1.2 Gevoel van eigenaarschap	43
5.1.3 De invloed van steun op het gevoel van eigenaarschap	44
5.1.4 Beantwoording van de onderzoeksvraag	44
5.2 Discussie	45
5.3 aanbevelingen	47
Literatuur	48
Bijlagen	53
Bijlage 1. Informatie & toestemmingsformulier	53
Bijlage 2. Topiclijst	56
Bijlage 3. Codeerboom	60

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

In 2015 hebben twee initiatiefnemers uit de wijk Overvecht in Utrecht een moestuin gestart. Zij wilden een toegankelijke ontmoetingsplek creëren in de wijk en in de natuur op een betaalbare manier voedsel verbouwen dat bereikbaar is voor iedereen. Bewoners uit de wijk kunnen meehelpen met het verbouwen van de groentes, zo zijn ze even hun huis uit, kunnen ze leren over de natuur en nieuwe contacten opdoen. Ook worden er activiteiten georganiseerd in de tuin voor de buurtbewoners, om de sociale cohesie in de wijk te versterken (Voedseltuin Overvecht, z.d.). Steeds vaker komt het voor dat buurtgenoten meer betrokken raken bij hun eigen wijk en het verbeteren van de wijk, waarbij er door de bewoners steeds meer taken overgenomen worden die voorheen van de overheid waren. Deze burgerinitiatieven kunnen verschillende vormen aannemen, zo kun je denken aan buurtfeesten, grote schoonmaakacties, maar ook het opzetten van energiecoöperaties en wijkondernemingen (Nationale ombudsman, 2021). Er is dus een verschuiving te zien in Nederland in de verhouding tussen de overheid, markt en samenleving. Het initiatief in het publieke domein verschuift van overheid naar burger (van der Heijden et al., 2011). Er is dan ook een groei te zien in het aantal burgerinitiatieven in Nederland. MAEX, de maatschappelijke beurs van Nederland, heeft nu 2057 burgerinitiatieven geregistreerd staan op het platform (MAEX, 2022). In werkelijkheid ligt dit aantal hoger, omdat niet alle burgerinitiatieven zich aansluiten op het platform. Door het toenemen van het aantal burgerinitiatieven wordt steeds meer gesproken van een doe-het-zelf-maatschappij (van der Heijden et al., 2011). Het begrip burgerinitiatief dient verduidelijkt te worden. Een burgerinitiatief wordt gedefinieerd als: *‘burgers die uit eigen beweging een kwestie oppakken die zij van belang achten binnen het publieke domein in plaats van te wachten tot of te verwachten dat anderen hier het voortouw nemen’* (Oude Vrielink & Verhoeven, 2011).

Gemeenten spelen vaak een ondersteunende rol in de opstart van burgerinitiatieven. Gemeenten zien een grote waarde in burgerinitiatieven en willen de groei van burgerinitiatieven dan ook stimuleren (De nationale ombudsman, 2021). Des te meer gezien de terugtrekkende overheid de burgers vraagt om zelf met oplossingen voor maatschappelijke problemen te komen (Igalla, Edelenbos & van Meerkerk, 2019). Gemeenten bieden verschillende vormen van steun aan voor burgerinitiatieven, bijvoorbeeld op financieel vlak. Wel is het belangrijk om niet te vergeten dat een burgerinitiatief van de initiatiefnemers is en blijft (De nationale ombudsman, 2021).

Gezien de positieve bijdrage van burgerinitiatieven voor de omgeving, is het van belang om inzichtelijk te maken welke vormen van gemeentelijke steun een positieve invloed hebben op een burgerinitiatief (Meijer, 2018). Burgerinitiatieven streven namelijk naar eigenaarschap, autonomie en controle (Igalla, Edelenbos & van Meerkerk, 2019). Eigenaarschap houdt in dat individuen het idee hebben dat iets echt van hun is (Pierce & Kostova, 2001). Het wel of niet slagen van een burgerinitiatief hangt af van de hoeveelheid ruimte die de initiatiefnemers krijgen. Voor de gemeente is het lastig om de juiste ondersteuning te bieden omdat zij niet weet hoeveel ruimte initiatiefnemers moeten krijgen en wanneer en hoeveel ondersteuning zij moet bieden (Hurenkamp, Tonkens & Duyvendak, 2006). Het is voor de gemeente belangrijk dat gemeentelijke steun dit gevoel van eigenaarschap niet op een negatieve manier beïnvloed, omdat de kans bestaat dat initiatiefnemers zich minder onderdeel voelen van een burgerinitiatief. Wanneer de gemeente een verkeerde vorm van ondersteuning biedt aan een burgerinitiatief, is het mogelijk dat initiatiefnemers zelf niet genoeg ruimte krijgen om het initiatief in stand te houden.

1.2 Probleemstelling

In de aanleiding hierboven is een beeld geschetst van de gemeente die burgerinitiatieven graag wil ondersteunen, maar niet duidelijk voor ogen heeft welke ondersteuning zij moet bieden aan burgerinitiatieven. Voor burgerinitiatieven is het van belang dat zij een gevoel eigenaarschap behouden over het initiatief, dit is namelijk waar zij naar streven. De vraag is dan of het soort steun dat een gemeente biedt dit gevoel van eigenaarschap kan beïnvloeden en op welke manier. Over deze relatie is nog weinig kennis beschikbaar, waardoor het voor gemeenten lastig om in te spelen is op de vormen van steun die zij kunnen bieden die tegelijkertijd het eigenaarschap van de initiatieven in stand houdt. Zo komen we aan bij de doelstelling en vraagstelling van dit onderzoek.

1.2.1 Doelstelling

Het doel van het onderzoek is achterhalen of verschillende vormen van steun vanuit de gemeente van invloed kunnen zijn op het gevoel van eigenaarschap voor burgerinitiatieven. Waarbij de subdoelen zijn, is er een gevoel van eigenaarschap bij burgerinitiatieven en welke vormen van steun zijn van invloed op het gevoel van eigenaarschap.

1.2.2 Vraagstelling

In dit onderzoek zal aan de hand van de doelstelling de volgende vraag centraal staan:

Hoe beïnvloedt de vorm van steun voor een burgerinitiatief door een gemeente het gevoel van eigenaarschap van een burgerinitiatief?

Om deze hoofdvraag te beantwoorden moeten eerst de volgende kernconcepten afgebakend en gedefinieerd worden, dat leidt tot de volgende theoretische deelvragen:

- Welke vormen van steun kan de gemeente bieden voor een burgerinitiatief?
- Wanneer is er sprake van een gevoel van eigenaarschap?
- Welke literatuur bestaat er al naar de samenhang tussen gemeentelijke steun en het gevoel van eigenaarschap?

Aan de hand van de concepten die gecreëerd zijn kunnen vervolgens de 16 casussen bestudeerd worden, waarbij de volgende empirische deelvragen geformuleerd zijn:

- Welke vormen van steun ontvangen de onderzochte burgerinitiatieven?
- Ervaren burgerinitiatieven een gevoel van eigenaarschap?
- Hoe kijken burgerinitiatieven naar de invloed van gemeentelijke steun op het gevoel van eigenaarschap?

1.3 Maatschappelijke relevantie

Steeds vaker komt het voor dat burgers zelf een initiatief opstarten of zelf met ideeën komen om een maatschappelijk probleem aan te pakken. De rol van de overheid wordt kleiner, maar burgers willen ook niet meer wachten op de overheid. De overheid werkt volgens hun te traag en realiseert plannen niet. Hierdoor verandert de rol van de overheid ten opzichte van de burger (Twist, Steen & Karré, 2009). Voor burgerinitiatieven is het vaak wel nodig om steun te krijgen van de gemeente voor het in stand houden van het initiatief (De nationale ombudsman, 2021). Burgerinitiatieven zijn van grote waarde voor overheden, waardoor zij deze ondersteuning willen bieden. Omdat een burgerinitiatief van onderaf kennis genereert, gemeenten kunnen deze kennis toepassen in hun beleidsvoering, vanwege het feit dat zij door burgerinitiatieven een beter beeld krijgen van wat er speelt in de verschillende wijken (Oude Vrielink & Verhoeven, 2011). Daarnaast worden burgerinitiatieven ook gezien als innovatief heeft een burgerinitiatief

de capaciteit om maatschappelijke problemen aan te pakken, wat voor een gemeente aantrekkelijk is (Igalla, Edelenbos & van Meerkerk, 2020). Echter het is voor de burgerinitiatieven ook van belang dat zij zelf het gevoel van eigenaarschap behouden over hun initiatief (Igalla, Edelenbos, van Meerkerk, 2019). Wanneer een gemeente over-faciliteert, neemt de kans namelijk toe dat een burgerinitiatief niet slaagt (De Haan & Haartsen, 2015). De gemeente moet dus inspelen op de behoefte van een burgerinitiatief om het gevoel van eigenaarschap te behouden, maar wel de juiste steun bieden zodat het initiatief zichzelf kan onderhouden. Dit onderzoek is dan ook maatschappelijk relevant omdat het kennis oplevert over welke vormen van steun een gemeente kan bieden zonder dat het gevoel van eigenaarschap voor burgerinitiatieven op een negatieve manier beïnvloedt wordt.

1.4 Wetenschappelijke relevantie

Door het toenemende aantal burgerinitiatieven is onderzoek naar de werking van burgerinitiatieven relevant. Er zijn al eerdere onderzoeken geschreven over burgerinitiatieven, maar deze onderzoeken gaan vooral in op de succes- en faalfactoren van burgerinitiatieven (Igalla & Van Meerkerk, 2015; Igalla, Edelenbos & Van Meerkerk, 2019). Ook zijn er enkele onderzoeken geschreven over welke vormen van steun een gemeente kan bieden aan een burgerinitiatief (Igalla, Edelenbos & Van Meerkerk, 2019; Igalla, Edelenbos & van Meerkerk, 2020; Chin & Mees, 2021), maar is er nog weinig onderzoek gedaan naar de effecten van gemeentelijke steun voor burgerinitiatieven. De invloed van gemeentelijke steun op het gevoel van eigenaarschap voor een burgerinitiatief is een onderwerp dat niet eerder onderzocht is, waardoor dit onderzoek een eerste blik werpt op dit onderwerp en de kennis over de relatie tussen de gemeente en burgerinitiatieven kan verbreden.

1.5 Onderzoeksopzet

In dit onderzoek zijn 16 burgerinitiatieven geselecteerd aan de hand van een aantal criteria. Door middel van interviews met respondenten van de 16 burgerinitiatieven is data verkregen over de invloed van gemeentelijke steun op het gevoel van eigenaarschap. Deze data is geanalyseerd in ATLAS.ti waarna verbanden gelegd konden worden om zo een antwoord te formuleren op de onderzoeksvraag.

1.6 Leeswijzer

In het theoretisch kader worden de kernconcepten van het onderzoek afgebakend en wordt de literatuur besproken. Daarna volgt de methodologie waarin dieper ingegaan wordt op de manier waarop het onderzoek uitgevoerd is. Ook wordt er meer uitleg gegeven over de keuze van de casussen. Vervolgens worden in het resultatenhoofdstuk de belangrijkste bevindingen behandeld. In het concluderende hoofdstuk zal een antwoord op de onderzoeksvraag geformuleerd worden en worden de limitaties van het onderzoek aangekaart. Ook worden er enkele aanbevelingen behandeld met betrekking tot de invloed van de vorm van steun op het gevoel van eigenaarschap. Ten slotte zijn de literatuurlijst en bijlagen bijgevoegd, in de bijlage is het toestemmingsformulier te vinden evenals de topiclijst en codeerboom.

2.Theoretisch kader

In dit hoofdstuk worden de belangrijkste concepten voor het onderzoek behandeld. Allereerst wordt een definitie van het concept eigenaarschap gegeven en worden de verschillende factoren voor eigenaarschap behandeld. Ook wordt het concept overheidssteun behandeld en de verschillende vormen van steun die daaronder vallen. Daarna wordt gekeken naar de link tussen beide concepten en wordt een conceptueel model uitgewerkt voor het onderzoek.

2.1 Wat is eigenaarschap

Eigenaarschap is een breed begrip en er zijn dan ook verschillende vormen van eigenaarschap te vinden in de literatuur. In de literatuur wordt veelal gesproken over eigenaarschap in de vorm van psychologisch eigenaarschap. In veel van de artikelen wordt de definitie van Pierce, Rubenfeld & Morgan (1991) genoemd om psychologisch eigenaarschap te conceptualiseren. Deze definitie luidt: *‘As a state of the mind, psychological ownership (Pierce, Rubenfeld & Morgan, 1991) is that state in which individuals feel as though the target of ownership (material or immaterial in nature) or a piece of it is “theirs” (i.e., “It is MINE!”)’* (Pierce, Kostova & Dirks, 2001). Een ander artikel van Van Dyne & Pierce (2004) definieert psychologisch eigenaarschap als: *‘Psychological ownership is the psychologically experienced phenomenon in which an employee develops possessive feelings for the target’* (van Dyne & Pierce, 2004). Bezittingen worden in dit artikel gedefinieerd als: *‘A sense of possession (feeling as though an object, entity, or idea is ‘MINE’ or ‘OURS’) is the core of psychological ownership’* (van Dyne & Pierce, 2004). Etzioni (1991) definieert psychologisch eigenaarschap als: *‘ownership is a “dual creation, part attitude, part object, part in the mind, part ‘real’” (p. 466)* (Pierce, Kostova & Dirks, 2003). Ten slotte is er nog het concept collectief psychologisch eigenaarschap. Dit wordt gedefinieerd als: *‘the collectively held sense (feeling) that this target of ownership (or a piece of that target) is collectively “ours.”* (Martinaityte, Unsworth & Sacramento, 2020).

In dit onderzoek wordt gekeken naar het idee van collectief psychologisch eigenaarschap omdat het gevoel van eigenaarschap voor initiatief als geheel wordt bestudeerd. Het gevoel van eigenaarschap kan ervaren worden voor zowel materiele als immateriële objecten (Pierce, Kostova, Dirks & 2001; Avey et al., 2009; Ainsworth, 2020). In het geval van dit onderzoek wordt het burgerinitiatief waar de leden werkzaam zijn gezien als het object, het woord object zal vervangen worden door het woord project om een burgerinitiatief mee aan te

duiden. Aan de hand van bovengenoemde definities wordt het concept collectief eigenaarschap dan ook gedefinieerd als: *Het gevoel dat een groep heeft dat een project echt van hun is*

2.1.1 Het ontstaan van het gevoel van collectief psychologisch eigenaarschap

Eerder is een definitie gegeven van het concept collectief psychologisch eigenaarschap. Maar hoe ontstaat dit collectief psychologisch eigenaarschap? Dit begint eerst bij individueel psychologisch eigenaarschap. Een individu kan een project zien als iets dat van 'mij' is waardoor het een verlengde van het individu wordt. Dit individu krijgt daarna door dat hij/zij niet de enige is die het object als van 'mij' ziet, maar dat anderen ook dit gevoel kunnen ervaren. Dit leidt tot een verschuiving van het idee dat het object alleen van 'mij' is naar het idee dat het individu onderdeel is van een groep en ook anderen kan betrekken. Wanneer deze individuen met een gevoel van eigenaarschap voor hetzelfde project met elkaar in contact komen ontstaat een groep waarin de gedachte ontstaat dat een project van 'ons' is (Pierce & Jussila, 2010). Het gevoel van 'ons' ontstaat dus wanneer mensen een gedeelde mindset of dezelfde visie hebben (Giordano et al., 2019). Al met al kan worden gesproken van collectief psychologisch eigenaarschap wanneer meerdere personen een gedeeld gevoel van eigenaarschap hebben voor het burgerinitiatief waarin zij werkzaam zijn.

2.1.2 De factoren van eigenaarschap

In de literatuur worden een aantal factoren benoemd die ervoor zorgen dat psychologisch eigenaarschap wordt ervaren. Een eerste belangrijke factor voor psychologisch eigenaarschap is controle. Wanneer een persoon veel controle heeft over een project, zorgt dit ervoor dat de target wordt ervaren als een verlengde van de persoon zelf (Zhang et al., 2021). Controle houdt in dat een individu het idee heeft dat hij of zij de mogelijkheid heeft om invloed uit te oefenen op zijn of haar omgeving (Zhang et al., 2021). Wanneer leden van een organisatie invloed kunnen uitoefenen over beslissingen of procedures in een organisatie leidt dit ertoe dat de leden de organisatie meer gaan zien als 'hun' organisatie (Chi & Tzu-Shian, 2008). Ook in het geval van een groep kan er sprake zijn van controle over een project waardoor het gevoel van eigenaarschap voor de groep toeneemt. Dit gebeurt wanneer leden van een team anderen invloed zien uitoefenen over zaken waar ook zij invloed over kunnen uitoefenen. Hierdoor krijgen de leden het gevoel dat zij bij de groep horen. Wanneer individuen merken dat zij dezelfde invloed kunnen uitoefenen over keuzes in een organisatie, hebben zij het gevoel dat

het 'hun' keuze is in plaats van 'zijn' of 'haar' eigen keuze. Doordat steeds meer leden op den duur doorkrijgen dat zij invloed kunnen uitoefenen binnen de organisatie, neemt het collectief toe (Giordano et al., 2019). Wanneer er wordt gesproken over een burgerinitiatief zal het collectieve eigenaarschap aanwezig zijn in het geval dat alle leden inspraak hebben binnen het initiatief.

Een tweede factor is de hoeveelheid kennis en informatie die beschikbaar is over de organisatie. In het geval van individueel psychologisch eigenaarschap bestaat er een relatie tussen de hoeveelheid kennis over de organisatie en de band met de organisatie (Zhang et al., 2021). Wanneer een individu veel kennis heeft over de organisatie, heeft een individu sneller het gevoel dat hij of zij onderdeel is van de organisatie (Deci & Ryan, 2008). Ook in het geval van collectief psychologisch eigenaarschap zorgt de hoeveelheid kennis over de organisatie ervoor dat leden uit een team zich onderdeel voelen voor de organisatie. Het is hierbij van belang dat alle leden evenveel en dezelfde informatie krijgen. Dit zorgt er namelijk voor dat alle leden zich meer met elkaar verbonden voelen. Wanneer leden van een team bijvoorbeeld actief meewerken aan een project, leidt dit er toe dat zij weten hoe dit project tot stand gekomen is en veel kennis hebben over het project (Giordano et al., 2019). Informatie speelt dus een grote rol in het gevoel van collectief eigenaarschap, des te meer informatie er beschikbaar is, des te meer men zich verbonden en dus eigenaar voelt van een burgerinitiatief.

Een laatste factor die laat zien dat psychologisch eigenaarschap wordt ervaren is de investering in het project. Het investeren in een project houdt in dat een individu de energie en moeite steekt in het project. Dit leidt ertoe dat individuen het gevoel hebben dat ze het project bezitten omdat ze er veel tijd en energie in gestoken hebben (Kirk et al., 2018; Chi & Tzu-Shian, 2008). Ook als collectief kan er sprake zijn van investering in een project waardoor het gevoel van eigenaarschap voor de groep toeneemt. Individen zijn meer geneigd om iets als eigenaarschap van de groep te zien wanneer andere leden van de groep ook tijd en energie in het project gestoken hebben. Een project wordt gezien als van 'ons' wanneer alle leden van het team moeite hebben gestoken in het ontwikkelen van het project, er wordt dan gelijkwaardigheid gevoeld door iedereen (Giordano et al., 2019). Met betrekking tot een burgerinitiatief wordt dus collectief eigenaarschap ervaren wanneer de leden evenveel tijd en energie steken in het opzetten van activiteiten en het meehelpen tijdens activiteiten.

Een gevoel van verantwoordelijkheid hangt nauw samen met een gevoel van eigenaarschap. Verantwoordelijkheid kan gevoeld worden door het investeren van tijd en energie in de organisatie, maar ook door de organisatie te willen beschermen en voor de organisatie te willen zorgen. Als leden zich betrokken voelen bij de organisatie, zal een gevoel

van het onderhouden, beschermen en uitbreiden van de organisatie leiden tot een gevoel van verantwoordelijkheid (Pierce & Kostova, 2001). Wanneer er in een burgerinitiatief een groot gevoel van verantwoordelijkheid aanwezig is, betekent dit dat er een sterker gevoel van eigenaarschap aanwezig is.

2.1.3 Het belang van eigenaarschap

Hierboven zijn de factoren beschreven die ervoor kunnen zorgen dat er een gevoel van eigenaarschap ontstaat voor een burgerinitiatief, maar waarom is het van belang dat er een gevoel van eigenaarschap wordt ervaren. Het aanwezig zijn van psychologisch eigenaarschap zorgt ervoor dat individuen en groepen in de toekomst nog steeds verbonden zijn aan de organisatie waar zij een gevoel van eigenaarschap voor hebben ontwikkeld. Als een of meerdere van de bovengenoemde factoren aanwezig is voor het individu of het collectief, ontstaat het idee dat het individu of de groep in de toekomst net zo tevreden is wanneer zij zich zullen blijven inzetten voor de organisatie (Jussila et al., 2015). Psychologisch eigenaarschap heeft op die manier een invloed op de prestaties van individuen, wanneer eigenaarschap ervaren wordt zullen zij meer opofferingen doen voor de organisatie en zijn meer toegewijd aan de organisatie (Zhang et al., 2021). Door zich te blijven inzetten groeit de intrinsieke motivatie voor de organisatie, waardoor individuen bijvoorbeeld extra taken op zich nemen. Er ontstaat een positieve spiraal waardoor de organisatie kan groeien (Jussila et al., 2015). In het geval van een burgerinitiatief, zal het initiatief dus kunnen groeien wanneer de vrijwilligers een gevoel van eigenaarschap ervaren.

2.2 Het concept gemeentelijke steun

In dit onderzoek wordt het idee overgenomen van Igalla, Edelenbos & van Meerkerk (2021) dat wanneer er gesproken wordt over steun die geboden kan worden het gaat over de lokale overheid, oftewel de gemeente. Hiervoor is gekozen, omdat burgerinitiatieven vooral contact hebben met de lokale autoriteiten (Igalla, Edelenbos & van Meerkerk, 2021). De definitie die overgenomen wordt voor dit onderzoek komt voort uit verschillende onderzoeken van Igalla, Edelenbos & van Meerkerk (2021) en Edelenbos et al. (2021). Overheidssteun wordt hier gedefinieerd als de hulpmiddelen die een gemeente kan bieden voor de eventuele groei van een burgerinitiatief (Igalla, Edelenbos & van Meerkerk, 2021; Edelenbos et al., 2021). Ook in het artikel van Chin & Mees (2021) wordt gemeentelijke steun als een ondersteunende rol gezien

die voor innovatie van een burgerinitiatief kan zorgen. In dit onderzoek wordt gemeentelijke steun dan ook gedefinieerd als: *hulpmiddelen geboden door de gemeente voor de ontwikkeling van een burgerinitiatief*.

2.2.1 De verschillende soorten steun

Vanuit de literatuur zijn een aantal vormen van steun voor een burgerinitiatief gevonden. Volgens Igalla, Edelenbos & van Meerkerk (2019) valt onder gemeentelijke steun het toewijzen van openbaar personeel, tijd, en middelen zoals financiële steun voor een burgerinitiatief. Maar ook hulp door het bieden van een faciliterend wettelijk kader of het helpen met aanpassen van wettelijke beperkingen, belemmeringen en regelgeving is een onderdeel van overheidssteun. Evenals het verlenen van adviserende diensten en het bieden van hulp bij het implementatieproces voor initiatieven (Igalla, Edelenbos & van Meerkerk, 2020). Volgens Chin en Mees (2021) zijn er vanuit de literatuur een aantal categorieën van steun die een gemeente kan bieden aan een burgerinitiatief. De eerste categorie is financiële ondersteuning. De gemeente kan bijvoorbeeld een subsidie verstrekken. De tweede categorie van steun is technische steun. Onder technische steun valt de expertise die een gemeente kan bieden, evenals kennis en technologie. De kennisuitwisseling kan initiatieven in de goede richting sturen volgens het onderzoek van Chin en Mees (2021). Ook het luisteren naar en het erkennen van de meningen van een burgerinitiatief wordt nog als belangrijke vorm van steun genoemd. Het bieden van ondersteuning bij het opbouwen van capaciteit van een burgerinitiatief, waarbij de gemeente steun biedt in het opbouwen en onderhouden van een initiatief en de beoogde doelen van het initiatief, wordt ook gezien als een categorie van ondersteuning. Een laatste categorie is het flexibel omgaan met wet- en regelgeving voor een initiatief, omdat regels en procedures op gemeentelijk niveau te moeilijk kunnen zijn voor de vrijwilligers van een initiatief.

2.2.3 Waarom biedt een gemeente steun

Er zijn een aantal redenen voor een gemeente om steun te bieden aan een burgerinitiatief. Een eerste motief is dat burgerinitiatieven ervoor zorgen dat burgers meer zeggenschap hebben over hun wijk. Hierdoor raken burgers op andere manieren betrokken bij het bestuur van hun gemeente (Lowndes & Sullivan, 2008; van Buuren, 2017). De gemeente kan deze betrokkenheid gebruiken voor het bereiken van haar beleidsdoelen (Igalla, Edelenbos & van

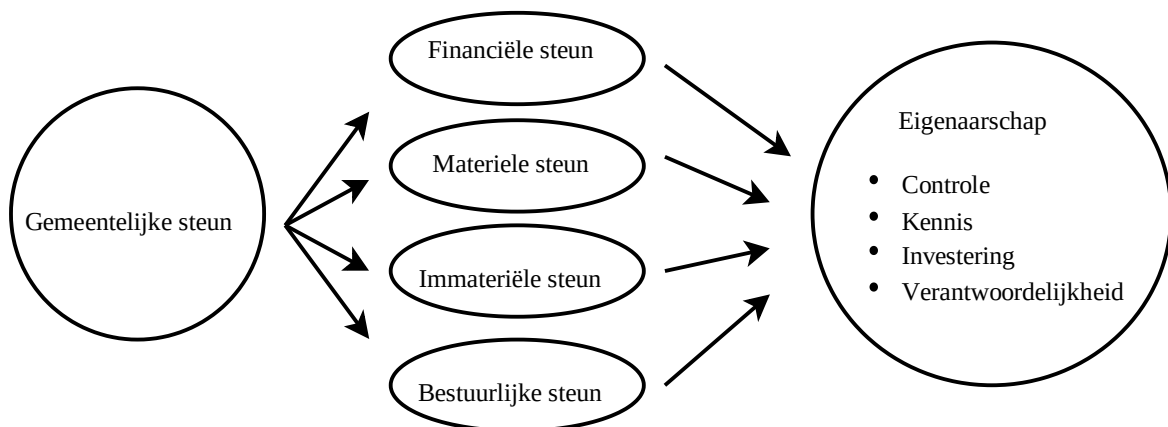
Meerkerk, 2020). Een tweede reden is dat door een burgerinitiatief de sociale cohesie in de wijk vergroot kan worden, omdat burgers zelf verantwoordelijkheid moeten nemen voor hun wijk. Ten derde kan de gemeente de kennis van de wijkbewoners gebruiken, zij kunnen soms meer weten over wat speelt in de wijk dan de gemeente, waardoor deze kennis een waardevolle aanvulling kan zijn voor de gemeente. Een laatste motief is dat burgerinitiatieven de gemeente geld kan besparen, omdat burgerinitiatieven taken op zich nemen die anders bekostigd zouden worden door de gemeente (Lowndes & Sullivan, 2008; van Buuren, 2017).

2.3 Bestaande literatuur

Over de link tussen eigenaarschap en gemeentelijke steun is nog weinig bekend. Verder is er nog weinig onderzoek gedaan naar een gevoel van eigenaarschap binnen een burgerinitiatief, maar wordt er vooral gesproken over eigenaarschap in organisaties. Er is een eerder onderzoek uitgevoerd waarbij een relatie gevonden is tussen non-profit organisaties en een gevoel van eigenaarschap, dit is op een kwantitatieve manier getoetst. Eigenaarschap kan ervaren worden in non-profit organisaties volgens dit onderzoek (Ainsworth, 2020). In een artikel van Igalla, Edelenbos & van Meerkerk (2019) is na een systematische literatuur review gevonden dat een van de kenmerken van een burgerinitiatief is dat zij streeft naar autonomie, eigenaarschap en controle. Volgens dit onderzoek is het mogelijk om als burgerinitiatief een gevoel van eigenaarschap te ervaren. Uit een eerder onderzoek van The Economist Intelligence Unit (The economist, 2013) is naar voren gekomen dat financiële ondersteuning de belangrijkste vorm van steun is voor een burgerinitiatief. Financiële steun kan zorgen voor de meeste groei voor een burgerinitiatief volgens het artikel. Financiële steun heeft dus een impact op de werking van een burgerinitiatief. Verder is uit een eerder onderzoek van Bovaird & Loeffler (2012) gevonden dat er een relatie bestaat tussen publieke input en beleidsveranderingen. Deze relatie is echter zwak omdat beleidsmakers bang zijn dat inwoners meer controle en macht krijgen in verhouding tot de beleidsmaker. Dit zou betekenen dat gemeenten niet goed zijn in het flexibel omgaan met wet- en regelgeving voor een initiatief. Omdat er nog weinig bekend is over de invloed van gemeentelijke steun op het gevoel van eigenaarschap is het echter lastig om verwachtingen te scheppen over deze relatie.

2.4 Conceptueel model

In dit onderzoek staat de invloed van gemeentelijke steun op het gevoel van eigenaarschap centraal. Aan de hand van het literatuuronderzoek is gevonden welke factoren invloed hebben op het gevoel van eigenaarschap. Deze factoren zullen overgenomen worden vanuit het theoretisch kader. Omdat er weinig kennis bestaat over het aanwezig zijn van eigenaarschap binnen burgerinitiatieven, wordt aan de hand van deze factoren eerst onderzocht of de burgerinitiatieven een gevoel van eigenaarschap ervaren. Deze kennis zorgt ervoor dat uiteindelijk een link gelegd kan worden tussen de vormen van gemeentelijke steun en het gevoel van eigenaarschap. Uit het literatuuronderzoek zijn een aantal vormen van steun gevonden die een gemeente kan bieden aan een burgerinitiatief. In dit onderzoek worden de verschillende vormen van steun onderverdeeld in vier categorieën, om structuur te creëren in de verschillende vormen van steun. De eerste categorie is financiële steun, waar alle steun in de vorm van financiën van de gemeente onder vallen. De tweede categorie is materiele steun, hieronder valt steun in de vorm van grond, personeel en materialen die nodig zijn voor het initiatief die door de gemeente worden geleverd. Onder de derde categorie, immateriële steun, vallen adviserende diensten, expertise en kennis, maar ook erkenning voor het initiatief. De laatste categorie is bestuurlijke steun. Hieronder valt de flexibiliteit in wet- en regelgeving en het wegnemen van barrières voor het initiatief. Dit leidt tot het volgende conceptueel model om de invloed van verschillende vormen van gemeentelijke steun op het gevoel van eigenaarschap te onderzoeken.

Figuur 1: Conceptueel model invloed gemeentelijke steun op eigenaarschap. Bron: Eigen verwerking

Hoofdstuk 3: Methoden

In dit hoofdstuk zal beschreven worden op welke manier er onderzoek gedaan is. De methoden die gebruikt worden om de onderzoeksvraag te beantwoorden zullen uiteengezet worden. Ook zal de eenheid van analyse beargumenteerd worden en wordt de operationalisering behandeld.

3.1 Onderzoeksdesign

Het onderzoeksdesign van het onderzoek is een multiple case study. Er zijn voor dit onderzoek interviews gehouden met verschillende burgerinitiatieven met dezelfde elementen (Bryman, 2012), namelijk een meervoudige waarde creatie om de casussen af te bakenen. Verder is ervoor gekozen om een kwalitatieve manier van data verzamelen toe te passen, door middel van semi gestructureerde interviews. Er is gekozen voor een kwalitatieve aanpak omdat er nog weinig kennis bestaat over de relatie tussen eigenaarschap en gemeentelijke steun, dit is gebleken na uitgebreid literatuuronderzoek naar dit onderwerp. De diepte ingaan met interviews is daarom een goede manier om meer informatie te verkrijgen. Het doel van het onderzoek ligt hierbij niet op het testen van een theorie maar het genereren van theorie of het vinden van nieuwe verbanden, waarbij kwalitatief onderzoek beter van toepassing is (Bryman, 2012). Ook voor het vinden van patronen in bepaalde relaties is kwalitatief onderzoek geschikter (Babbie, 2010). Er is gebruik gemaakt van semi gestructureerde interviews, waarbij een aantal topics is gekozen vanuit de scripties en vanuit het onderzoeksproject voor de stage, hierbij waren per topic een aantal vragen voorbereid, maar kon er bij deze onderwerpen verder de diepte in gevraagd worden. Dit zorgt ervoor dat open gestaan wordt voor eventuele andere relevante informatie, maar de onderwerpen die van belang zijn voor het onderzoek niet uit het oog verloren raken. De topiclijst is bijgevoegd in de bijlage.

3.2 Dataverzameling

De afgelopen 6 maanden heeft de student een stage gevolgd op de Erasmus Universiteit waarbij een onderzoeksproject naar de samenwerking tussen burgerinitiatieven en desbetreffende gemeenten centraal stond. Dit onderzoek is in samenwerking met de Erasmus Universiteit, Stichting het Groene Brein, de Hogeschool van Arnhem, Stichting Buurkracht, MAEX en het burgerinitiatief deBlauweWijkEconomie uitgevoerd. Voor deze stage zijn er interviews

afgenomen met 16 verschillende burgerinitiatieven en bijbehorende gemeenten. Deze burgerinitiatieven zijn geselecteerd aan de hand van een aantal criteria en zijn gevonden via het platform LSA, dit is een platform waarop verschillende burgerinitiatieven uit het hele land zich kunnen aansluiten. Ook via de website van MAEX zijn een aantal initiatieven gevonden. De ambtenaren zijn gevonden aan de hand van de burgerinitiatieven waar zij veel contact mee hebben. Via snowball sampling zijn er door de initiatiefnemers contactgegevens van ambtenaren waar zij nauw mee in contact staan doorgegeven aan de stagiaires, waarna zij contact konden opnemen met deze ambtenaren (Bryman, 2012).

De interviews gehouden voor de stage, zijn ook gebruikt voor de dataverzameling van het onderzoek van de student. De student heeft toestemming gekregen voor het gebruik van alle interviews voor de scriptie. De student gebruikt de interviews van de initiatiefnemers, dit zijn 29 interviews. In onderstaande tabel is aangegeven met hoeveel mensen er gesproken is per initiatief. Voor de initiatiefnemers was het criterium dat zij nauw contact hadden met de gemeente, dit waren voornamelijk de initiatiefnemers die in het bestuur zaten van het initiatief, waarbij ze een functie hadden als voorzitter, penningmeester enz. Een enkele keer is het voorgekomen dat met normale vrijwilligers gesproken is van het initiatief. Ook kwam het twee keer voor dat er een interview afgenomen is met twee initiatiefnemers tegelijk.

Er zijn in totaal 50 interviews afgenomen met initiatiefnemers en ambtenaren uit 13 gemeenten. Omdat de interviews gehouden werden voor niet alleen het eigen onderzoek maar ook de stage, heeft de student niet alle interviews alleen afgenomen met de burgerinitiatieven en ambtenaren. De student is zelf aanwezig geweest bij 23 interviews, 9 van deze interviews waren samen met een andere stagiaire en 14 interviews zijn alleen uitgevoerd. Hiervan waren 8 interviews met ambtenaren, wat betekent dat de overige 15 interviews met burgerinitiatieven waren. De interviews die samen uitgevoerd waren met een andere stagiaire waren zo gestructureerd dat beide studenten de helft van het interview verzorgden. De stagiair heeft ervoor gekozen om allen de interviews met initiatiefnemers te gebruiken voor de scriptie omdat het perspectief van initiatiefnemers centraal staat.

De meeste van de interviews met de initiatiefnemers zijn gehouden op locatie, omdat zo een beter beeld gekregen kon worden van het burgerinitiatief en wat zij precies doen. Een enkel interview is afgenomen via Teams, omdat er extra informatie nodig was of omdat de locatie slecht bereikbaar was. De interviews duurden veelal tussen de 1 à 1,5 uur.

3.3 Data kenmerken

Zoals eerder benoemd, zijn voor het onderzoeksproject vanuit de stage een aantal criteria geformuleerd waaraan een burgerinitiatief moest voldoen om relevant te zijn voor het onderzoek. Deze criteria zijn uitgebreid:

- Het gaat om een initiatief van burgers die samen projecten voor maatschappelijke impact ontwikkelen.
- Deze projecten vinden meerdere keren per jaar plaats en dragen bij aan meervoudige waarde creatie door activiteiten op meerdere domeinen (bijv. duurzame energie, werk & inkomen, circulaire economie, zorg & welzijn, sociale cohesie, lokale voedselvoorziening).
- De initiatieven worden (primair) gedreven door vrijwilligers en zonder winstoogmerk.
- De initiatieven werken in meer of mindere mate samen met lokale overheden, bijvoorbeeld in de vorm van het wegnemen van bepaalde barrières in beleid of regels, financiële ondersteuning van de gemeente, het gebruik van elkaars voorzieningen, samenwerking aan coördinatie of implementatie van projecten en samenwerking in het realiseren van gezamenlijke doelen.

In onderstaande tabel is van de verschillende burgerinitiatieven aangegeven of zij gevestigd zijn in een kleine, middelgrote of grote gemeente. Ook is in de tabel aangegeven met hoeveel personen van een initiatief gesproken is.

Tabel 1. Grootte gemeente initiatief

INITIATIEF	GESPROKEN INITIATIEFNEMERS	GROOTTE GEMEENTE
CASUS A	2	Groot
CASUS B	3	Klein
CASUS C	2	Groot
CASUS D	2	Klein
CASUS E	1	Groot
CASUS F	1	Groot
CASUS G	2	Groot
CASUS H	1	Groot
CASUS I	3	Middelgroot
CASUS J	2	Middelgroot
CASUS K	2	Klein
CASUS L	3	Groot
CASUS M	1	Groot
CASUS N	2	Groot
CASUS O	2	Groot
CASUS P	2	Klein

3.4 Data analyse

Nadat de interviews zijn afgenomen zijn deze getranscribeerd en gecodeerd. De codering heeft plaatsgevonden in het programma ATLAS.ti. In dit programma kan aan bepaalde tekstfragmenten een code toegekend worden, deze codes zorgen ervoor dat de data geanalyseerd kan worden. Vanuit het onderzoeksproject is ervoor gekozen om gesloten te coderen door het volgen van een codeboom. Deze manier van coderen zorgde voor te weinig inzicht voor het onderzoek van de student, waarna besloten is om open en axiaal te coderen, om zo een beter inzicht in de data te verkrijgen. Voor het codeerproces zijn drie fasen doorlopen, het open coderen, axiaal coderen en selectief coderen (Babbie, 2013). De eerste stap in het proces was het open coderen van de transcripten. Hier zijn 93 codes uit ontstaan die de verschillende tekstfragmenten weergeven. Na het proces van open coderen zijn de 93 codes

geïntegreerd in categorieën, het axiaal coderen. Door een proces van vergelijken zijn een aantal codes samengevoegd en is er meer structuur aangebracht in de codes. Een codeboom is bijgevoegd in de bijlage. De laatste stap is het selectief coderen, waarbij gezocht is naar verbanden in de axiale codes om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden.

3.5 Betrouwbaarheid & Validiteit

Betrouwbaarheid en validiteit zijn twee belangrijke concepten om de kwaliteit van het onderzoek te waarborgen. Validiteit houdt in dat de onderzoeker meet wat hij wenst te meten (Bryman, 2012). Betrouwbaarheid houdt in dat het opnieuw uitvoeren van het onderzoek leidt tot dezelfde resultaten (Babbie 2013). In een kwalitatief onderzoek worden deze begrippen op een andere manier gehanteerd dan in kwantitatief onderzoek, omdat in kwalitatief onderzoek de resultaten met directe tussenkomst van de onderzoeker zijn verkregen. De betrouwbaarheid van een onderzoek kan onderscheiden worden in interne en externe betrouwbaarheid. Met interne betrouwbaarheid wordt bedoeld dat door invloed van een individuele onderzoeker de onderzoeksresultaten een vertekend beeld kunnen krijgen. Dit kan gebeuren wanneer meerdere onderzoekers binnen hetzelfde onderzoek werken (Plochg & van Zwieten, 2007). Omdat de interviews door verschillende studenten zijn afgenomen, is ervoor gekozen om de eerste paar interviews in duo's af te nemen en elkaar wekelijks te updaten, zodat het voor alle onderzoekers duidelijk was hoe de interviews uitgevoerd moesten worden. Dit leidt ertoe dat de interne betrouwbaarheid omhoog gaat. De externe betrouwbaarheid zegt iets over eventuele vertekeningen van het gehele onderzoek. Dit wil zeggen, als het onderzoek op een zelfde manier wordt uitgevoerd komen er dan dezelfde resultaten uit. Een exacte herhaling van kwalitatief onderzoek is vaak lastig, maar er zijn wel manieren om ook de externe betrouwbaarheid hoog te houden. Het werken met een topiclijst zorgt ervoor dat er niet te veel afgeweken wordt van het onderzoek en dat alle respondenten dezelfde onderwerpen wordt voorgelegd. Tijdens dit onderzoek is ervoor gekozen om met een topiclijst te werken, waardoor de externe betrouwbaarheid gewaarborgd is (Plochg & van Zwieten, 2007).

Ook de validiteit van een onderzoek kan onderscheiden worden in interne en externe validiteit. Interne validiteit houdt de geldigheid en kwaliteit van het onderzoek in (Verhoeven, 2014). Is daadwerkelijk onderzocht wat men zegt te onderzoeken? In kwalitatief onderzoek kan de interne validiteit beperkt worden door het face-to-face contact tijdens de interviews, dit kan er namelijk toe leiden dat respondenten sociaal-wenselijke antwoorden geven. Dit is beperkt

door de respondenten de mogelijkheid te geven zich te anonimiseren. De onderzoeker heeft geprobeerd een objectieve rol aan te nemen tijdens het interview en de respondent zo veel mogelijk aan het woord te laten. Deze tactieken zorgen ervoor dat de interne validiteit verhoogd wordt. De externe validiteit houdt de generaliseerbaarheid van het onderzoek in. In kwalitatief onderzoek is generaliseerbaarheid lastig omdat er een focusgroep gekozen is. Wel zorgt het toepassen van de selectiecriteria van de casussen ervoor dat er een mogelijkheid is om uitspraken te doen voor vergelijkbare casussen (Plochg & van Zwieten, 2007).

3.6 Toestemmingsformulier, privacy & data beveiliging

Het uitvoeren van een ethisch verantwoord onderzoek wordt gezien als een belangrijke vereiste in het onderzoeksveld. Het is van belang om respondenten goed te informeren wat hun rechten zijn en wat er met de data gebeurt. Er is daarom een toestemmingsformulier opgesteld waarin uitgelegd is waar de data voor gebruikt wordt, wie toegang hebben tot de data en wat de rechten zijn van de respondent. Ook moesten de respondenten akkoord geven voor het opnemen van het interview en het benoemen van persoonlijke informatie, zoals naam van het initiatief, de functie van de respondent en of citaten van de respondent gebruikt mochten worden. Alle respondenten hebben dit formulier ingevuld. Een enkele respondent ging niet akkoord met een of meerdere van de onderdelen, waardoor er gekozen is om alle respondenten te anonimiseren, zodat eventuele uitspraken niet gelinkt kunnen worden aan de respondenten of de bijbehorende gemeente. In onderstaande tabel 2 zijn pseudoniemen gegeven aan de geïnterviewde respondenten van de burgerinitiatieven. Er is een beveiligd document opgesteld waarin de pseudoniemen gekoppeld zijn aan het bijbehorende initiatief. Dit document bevat een wachtwoord waar alleen de studenten en docenten die mee hebben gewerkt aan het onderzoek toegang toe hebben. De opnames en transcripten van de interviews zijn verzameld in Surfdrive waar de docenten en stagiaires die meewerken aan het onderzoek bij kunnen. De respondenten hebben toestemming gegeven voor het bewaren van de data voor een periode van 10 jaar.

Tabel 2. Pseudoniemen respondenten

INITIATIEF

CASUS A	Respondent A1	Respondent A2	
CASUS B	Respondent B1	Respondent B2	Respondent B3
CASUS C	Respondent C1	Respondent C2	
CASUS D	Respondent D1	Respondent D2	
CASUS E	Respondent E1		
CASUS F	Respondent F1		
CASUS G	Respondent G1	Respondent G2	
CASUS H	Respondent H1		
CASUS I	Respondent I1	Respondent I2	Respondent I3
CASUS J	Respondent J1	Respondent J2	
CASUS K	Respondent K1	Respondent K2	
CASUS L	Respondent L1	Respondent L2	Respondent L3
CASUS M	Respondent M1	Respondent M2	
CASUS N	Respondent N1	Respondent N2	
CASUS O	Respondent O1	Respondent O2	
CASUS P	Respondent P1	Respondent P2	

3.7 Operationalisering

In het theoretisch kader zijn de concepten van dit onderzoek gedefinieerd waarbij een aantal indicatoren gevonden zijn om deze concepten te meten. Deze concepten zijn vertaald naar interviewvragen. In onderstaand schema is deze vertaalslag gemaakt om het veldwerk uit te voeren.

VARIABELE	INDICATOR	INTERVIEWVVRAGEN
GEMEENTELIJKE STEUN	Financiële steun	<i>Krijgt u financiële steun van de gemeente? Zo ja, waar bestaat die steun uit?</i> <i>En moet u in ruil voor die steun aan bepaalde eisen voldoen of wederdiensten leveren?</i>
	Materiele steun	<i>Heeft het initiatief beschikking over een gebouw of grond?</i> <i>Worden er door de gemeente ook dingen als gebouwen of andere materiële zaken beschikbaar gesteld aan het initiatief?</i>
	Immateriële steun	<i>Geeft de gemeente advies aan uw initiatief over hoe bepaalde activiteiten aan te pakken?</i>
	Bestuurlijke steun	<i>Zijn ambtenaren, politici of bestuurders flexibel in het wegnemen van bepaalde barrières die initiatieven in de weg staan?</i>
	Tevredenheid over steun	<i>Vindt u dat uw initiatief voldoende steun krijgt van de gemeente?</i> <i>Zo niet, vervolgvraag: Waar zit hem dan dat in? Gaat het dan bijvoorbeeld om de financiële steun, materiële steun, enz?</i>
EIGENAARSCHAP	Inspraak binnen initiatief	<i>Heeft u het idee dat alle leden binnen het initiatief de mogelijkheid hebben om keuzes te maken over zaken die spelen die binnen het initiatief?</i> <i>Worden deze beslissingen collectief genomen?</i>
	Kennis over het initiatief	<i>Heeft u het idee dat ervoor gezorgd wordt dat alle leden wat er speelt binnen het initiatief?</i> <i>Vervolgvraag: Op welke manier worden de leden op de hoogte gehouden?</i>

	Tijd en moeite in het initiatief	<i>Heeft u het idee dat alle leden van het initiatief veel tijd en energie steken in het werkzaam houden en ontwikkelen van het initiatief?</i> <i>Vervolgvrage: Op welke manier wordt dat gedaan?</i>
	Verantwoordelijkheidsgevoel	<i>Heeft u het idee dat alle leden een gevoel van verantwoordelijkheid hebben voor het initiatief?</i>
	Voelen leden/ vrijwilligers zich eigenaar	<i>Kunt u stellen dat alle leden van het initiatief zich eigenaar voelen van het initiatief?</i>

Ten slotte is de respondenten de vraag gesteld: : *Heeft gemeentelijke steun invloed op het gevoel van eigenaarschap van het initiatief?* Met de vervolgvraag: *Op welke manier heeft gemeentelijke steun (de verschillende soorten) invloed op het gevoel van eigenaarschap voor het initiatief?* Omdat nog weinig bekend is over het onderwerp is ervoor gekozen om deze vragen te stellen om zo een eerste beeld te creëren welke steun volgens de respondenten van invloed kan zijn op het gevoel van eigenaarschap.

4. Resultaten

In dit hoofdstuk zullen de resultaten gepresenteerd worden om een antwoord te kunnen formuleren op de onderzoeksvraag.

4.1 de gemeentelijke steun voor initiatieven

Uit de analyse is naar voren gekomen dat alle initiatieven een vorm van steun krijgen van de gemeente, sommige initiatieven meer dan anderen. Veel van de initiatieven spreken over financiële steun die zij ontvangen, immateriële steun die zij ontvangen en de bestuurlijke steun die zij ontvangen. Materiele steun wordt maar aan enkele initiatieven geboden.

4.1.1 Financiële steun

Uit de analyse blijkt dat veel van de burgerinitiatieven wel iets van financiële steun ontvangen. Dit kan gaan om een structurele subsidie of incidentele bijdrage van de gemeente voor verschillende projecten. Een aantal van de initiatieven ontvangt een subsidie waar regels aan gebonden zijn, het bedrag mag niet vrij besteed worden. Zo heeft de gemeente zeggenschap in aan welke activiteiten een initiatief het bedrag moet besteden en wordt een terugkoppeling verwacht vanuit de gemeente. Respondent N2 legt uit welke regels er aan de subsidie verbonden zijn die zij ontvangen: *‘Daar staan ook verplichtingen tegenover, dat je moet aantonen dat je mensen hebt ontvangen, dat je doelstellingen die je hebt staan, dat je die realiseert. Of dat je inspanning hebt gedaan. Dat soort zaken.’*

Ook zijn er initiatieven die een subsidie ontvangen, maar dit geld wel vrij mogen besteden. Zij moeten alleen een terugkoppeling geven aan de gemeente waaraan zij het bedrag besteed hebben. Dit gaat veelal om een incidentele subsidie. *‘Alle ambtelijke kosten zijn voor rekening van de gemeente en we hebben een budget van 10.000 euro om gewoon uit te geven waaraan wij vinden dat het aan uitgegeven kan worden. Zonder daar verantwoording, ja we moeten wel verantwoording afleggen dat we het hebben uitgegeven, maar het is vrij te besteden. Als wij vinden dat er een groot feest moet komen dan gaan we al dat geld daarin steken.’* – Respondent I1

Een aantal van de respondenten vertelt dat zij geen subsidie ontvangt, maar een opdracht van de gemeente krijgt waar een vergoeding tegenover staat. Deze verhouding geeft een opdrachtgever/opdrachtnemer rol weer, waarbij de gemeente een opdracht heeft voor het

initiatief, het initiatief deze opdracht uitvoert en zij hiervoor betaald worden. Het doel hiervan is dat de respondenten niet afhankelijk zijn van subsidies van de gemeente volgens de respondenten. Meerdere respondenten vertellen dat zij liever geen subsidie ontvangen van de gemeente, omdat ze anders het idee hebben dat ze hun onafhankelijkheid opgeven. Twee respondenten leggen uit waarom zij dat niet zien zitten:

‘Maar dat is wel de kracht weet je, zodra je betaalde opdrachten krijgt of subsidies krijgt of wat dan ook, dan er zijn altijd wel bedrijven of instellingen die dan gewoon bepaalde verplichtingen stellen, oké dan willen we dat je dit dit en dit doet, en dat willen wij voorkomen. Wij willen onze ja noem het onafhankelijkheid houden, zodat wij de mensen kunnen helpen om te leren dat het nodig is, en niet dat volgens die instelling waar we net wat van hebben gekregen zegt van ja sorry nee die mensen die doen niet mee ofzo weet je dat idee.’ – respondent L1

‘Meer geld is altijd welkom, dat zal via subsidies gaan en dat willen we niet, wij willen namelijk gewoon zelf blijven bepalen waar we het aan uitgeven.’ -respondent L2

4.1.2 Materiele steun

Weinig van de initiatieven krijgt een vorm van materiele steun. Een van de initiatieven heeft de afspraak met de gemeente gemaakt dat ze beiden voor de helft voor het pand betalen, in dat geval zijn de gemeente en het initiatief voor de helft eigenaar van het pand. Door 3 respondenten wordt benoemd dat zij een pand of de grond in bruikleen hebben van de gemeente. Hier is een contract over opgesteld waarin staat dat de initiatieven de grond mogen benutten, maar de grond is nog altijd van de gemeente. Er zijn maar vier initiatieven die steun ontvangen in de vorm van een pand of grond. Wel zijn er nog een aantal initiatieven die een andere vorm van materiele steun van de gemeente ontvangen, dit gaat dan om kleine dingen.

4.1.3. Immateriële steun

Veel van de initiatieven krijgen een vorm van immateriële steun volgens de respondenten, dit kan gaan om adviezen die de gemeente biedt aan het initiatief, maar ook erkenning voor het initiatief wordt een aantal keer benoemd. De gemeente weet niet altijd advies te bieden aan de

initiatieven, maar een luisterend oor wordt al gewaardeerd door de initiatiefnemers. Zo vertellen een aantal respondenten dat de gemeente juist advies van het burgerinitiatief nodig heeft, omdat het initiatief meer weet over het onderwerp. Respondent M1 vertelt: *‘Op den duur wist je meer dan de gemeente, dus moest de gemeente ook een beetje bijgepraat worden en die zijn nu op stoom.’* Ook wordt door Respondent C2 uitgelegd dat zij sneller werken dan de gemeente, omdat zij meer kennis hebben. Bij enkele initiatieven is een gemeente ambtenaar zo nauw betrokken dat respondenten vertelden dat ze veel sparren met de gemeente en elkaar adviezen geven. Zo ontstaat volgens de respondenten meer een samenwerkingsverband waarbij gemeente en initiatief elkaar ondersteunen: *‘Ja, dat gaat over en weer, dus met elkaar bouw je iets op. Hij geeft advies, hij leert van ons, en andersom. Dat is organisch, heet dat.’* – Respondent N1

Volgens een aantal van de respondenten ontvangen zij geen immateriële steun in de vorm van adviezen van de gemeente. Deze respondenten geven aan dat zij hier geen probleem mee hebben, zij weten hun zaken zelf wel te regelen. Onafhankelijkheid hierin wordt voor de initiatieven als belangrijk gezien. Zo vertelt respondent K1: *‘Inmiddels weten we ook zelf beter de weg, dus als we wat nodig hebben dan kloppen we gewoon bij de wethouder aan of bij degene die er echt over gaat die ons kan helpen. We hebben de gemeente eigenlijk niet heel erg nodig met dingen. We regelen alles zelf wel.’*

Een aantal initiatieven ervaart support van de gemeente in de vorm van erkenning, de gemeente geeft complimenten aan het initiatief en ziet in dat het initiatief hard haar best doet. Erkenning zorgt er volgens een aantal respondenten voor dat de initiatieven op de kaart gezet worden, omdat de gemeente de initiatieven benoemt tijdens presentaties of de initiatieven ook uitnodigt om zelf te presenteren waar zij mee bezig zijn.

Aan de andere kant zijn er ook respondenten die aangeven dat zij totaal geen support van de gemeente voelen, de gemeente neemt het initiatief niet serieus of heeft niet door hoe hard de vrijwilligers aan het werk zijn. Respondent N1 vertelt hierover: *‘Ja, en dan heb ik echt het idee dat ze zo nu en dan niet snappen hoe kwetsbaar wij zijn en hoe we hier met bijna zweet, bloed en tranen de zaak proberen draaiende te houden.’*

Wat een aantal van de burgerinitiatieven ook stoort is dat zij zich niet gehoord voelen door de gemeente. De gemeente kiest haar eigen pad en houdt de burgerinitiatieven op afstand, de initiatieven worden niet betrokken en zij voelen zich niet gezien door de gemeente. Op die manier voelen zij ook dat erkenning uitblijft. Twee respondenten vertellen hierover:

'En het is ook zo als de doelstelling geformuleerd zijn, daar hebben buurtinitiatieven geen plek in, terwijl je zou kunnen zeggen als je die doelstellingen zo formuleert dat als je jouw doelstelling laat realiseren door zo 'n buurt clubje, kost dat geen collectief geld hè.' – Respondent M1

'Ja, en dat is weer weet je dat gemeente Y heeft bedacht dat ze wijkteams wilden aanstellen, dan is dat heel een goed initiatief. Maar dat hebben zij bedacht. Ze zijn volgens mij vergeten om te vragen naar de initiatieven die al in die wijken zitten van jongens wat is handig.' – Respondent L3

Door twee respondenten wordt verteld dat zij helemaal niet ervaren dat zij gesteund worden vanuit de gemeente wanneer het gaat om het wegnemen van barrières voor het initiatief. De gemeente toont geen interesse in het initiatief en doet ook niet de moeite hiertoe. Dit zorgt voor frustratie bij de respondenten. Respondent H1 legt zijn frustratie uit: *'Weet ik veel. Gewoon omdat ze gewoon stom doen, gewoon moeilijk doen, gewoon moeilijk doen om het moeilijk doen. Je krijgt zulke domme vragen. Ja, hoe kunt u aantonen dat de behoefte is aan dit initiatief? Nee, hoe kan jij aantonen dat de behoefte is aan jou op die plek? Ja, weet ik veel.'* Respondent D1 ervaart vooral weinig interesse bij de gemeente: *'Nee totaal niet. Sterker nog we zijn met zoveel nieuwe dingen bezig dat zij die eens in de gaten hebben tegen welke barrières we aanlopen. Dat is het meer. Ze hebben geen idee.'* Op deze manier heeft de steun van de gemeente of juist het gebrek daaraan, en dan vooral de erkenning, een negatief effect op de initiatiefnemers van een burgerinitiatief.

Tenslotte wordt door een respondent nog verteld dat zij niet het gevoel hebben gezien te worden door de gemeente omdat zij geen financiële steun krijgen, zij missen op die manier de erkenning dat het initiatief bestaat. Hierdoor worden zij juist heel onafhankelijk. De respondent F1 legt uit: *'Gemeenten hebben natuurlijk allerlei subsidie-relaties met maatschappelijke organisaties: dat ze subsidies geven, dat controleren ze. Als je geen subsidie hebt dan ben je er niet. Dat gevoel hebben wij. Wij hebben geen dubbeltje subsidie van de gemeente. Wij bestaan niet. Dat betekent ook als er andere dingen georganiseerd worden wij eigenlijk nooit een uitnodiging krijgen voor iets. Wij zorgen wel dat we overal bij zijn. Tussen haakjes, niet alles kun je volgen natuurlijk. Het is vaak gebaseerd op eigen initiatief dat wij dan ergens... bijvoorbeeld ook dit plan en zo, zorgen we dat we erbij zijn.'*

4.1.4 Bestuurlijke steun

Over de bestuurlijke steun komt naar voren dat een enkel initiatief geholpen wordt door de gemeente bij het wegnemen van barrières. Een van de respondenten vertelt over de steun die zij gekregen hebben van de gemeente: *‘Ja, als je kijkt naar hoe we aan onze warmte partner gekomen zijn, ja, hè? Dat hele aanbestedingstraject dat was nog nooit vertoond in Nederland en dan zit er een creatieve jurist bij RVO en die heeft zich erover gebogen en gekeken naar het aanbestedingsbeleid en we hadden een ambtenaar die zich er hard voor heeft gemaakt. Ja en je hebt mensen nodig die vernieuwend durven te zijn en inderdaad ja net over de lijntjes of in ieder geval iets kunnen met een wit vel zonder lijntjes.’* – respondenten B2 & B3

Veel vaker wordt er genoemd dat de gemeente barrières voor het initiatief niet kan wegnemen omdat zij niet de regels kan omzeilen. Ambtenaren zijn welwillend volgens de initiatiefnemers, en sommige ambtenaren doen hun uiterste best, maar zij zijn ook gebonden aan regels. Door de systemen waarin de gemeente werkt, wordt het lastig om een initiatief te ondersteunen: *‘Het zijn zonder meer goed bedoelende mensen. Ze lopen regelmatig zelf ook wel een beetje aan tegen hun eigen organisatie structuur.’* – Respondent E1. Ook hebben ambtenaren volgens een aantal van de respondenten niet de macht om om deze systemen heen te werken waardoor ze initiatieven niet kunnen ondersteunen.

‘En wat ik al zeg er zit een traagheid in, die inherent is aan een heel goed uitgewerkt systeem. En iedereen moet verantwoording afleggen en dat heel goed uitgewerkt hebben, veel van de mensen die er werken zijn zeg maar ook beperkt in hun beslissingsmobiliteit, hè. Dus hebben ook relatief weinig macht over hun situatie.’ – Respondent C2

‘Ja ambtenaren denk ik niet. Die hebben niet zoveel invloed, ja behalve dat ze hun collega’s kunnen inschakelen.’ – Respondent I2

Een aantal initiatiefnemers geeft aan dat de gemeente barrières opgeworpen heeft voor het initiatief, omdat zij zich gehinderd voelen door de werkwijze bij de gemeente. Een van de redenen hiervan is de beperkte kennis bij de gemeente over nieuwe maatschappelijke problemen: *‘Het is niet iets wat al bestaat en waardoor de gemeente of de ambtenaren al zegt van oké we volgen het script. Zij moeten zichzelf ook nog uit zien te vinden. En wij zijn daar*

aanjager in. Alleen zij kunnen het gewoon niet bijbenen. Maar we hebben hun wel nodig. En daar zit die mega frustratie in.’ – Respondent D1. Ook ontstaan deze barrières door de systemen waarin de gemeente werkt en de regels die zij moet volgen, dit schuurt met de werkwijze van initiatieven waardoor het initiatieven alleen maar moeilijker gemaakt wordt. Een van de initiatiefnemers legt dit probleem heel mooi uit:

‘Misschien zijn ze zelf wel de grootste belemmering weet je. Eigenlijk willen ze allemaal wel. En dan weet ik eerlijk gezegd niet, ik kan niet benoemen waar dat dan aan ligt. Het is een belemmering. Waar wachten ze op? Ja, dat zit erg ergens in dat procesmatige en in dat ze er minder voor de wijk zijn en meer voor de colon.’ ‘In hun werkwijze daar zit een gebrek aan daadkracht en een gebrek aan tempo. Maar of dat nou aan de mensen, hun werkwijze of het proces of de mandatering of de hiërarchische opbouw ligt dat durf ik je niet te zeggen. Maar een gebrek aan tempo en daadkracht.’ – Respondent J2

De traagheid van de gemeentelijke steun komt ook een aantal keer naar voren als een belemmering voor het initiatief. Door deze traagheid kunnen bijvoorbeeld activiteiten van het initiatief niet worden uitgevoerd, waardoor zij het gevoel hebben tegengehouden te worden door de gemeente. Ook zorgt het niet regelen van de kleine dingen bij de burgerinitiatieven voor veel frustratie, omdat zij het idee hebben dat het veel makkelijker geregeld kan worden:

‘We hebben bijvoorbeeld voor de tweede deel auto die vorig jaar juni hier is gekomen, hebben we een aanvraag ingediend en die aanvraag is nog steeds niet afgehandeld. Om even aan te geven ja dat, we zijn iets van 9 maanden verder en het is nog niet geregeld en daar gaat heel veel energie en tijd in zitten. Maar het weerhoud je ook om weer nieuwe dingen te organiseren en dat vind ik gewoon ontzettend jammer.’ – Respondent D1

4.2 Het gevoel van eigenaarschap binnen de initiatieven

Eigenaarschap is van belang voor het succes van een organisatie, zo komt naar voren uit de literatuur. Wanneer er veel eigenaarschap aanwezig is, betekent dit dat mensen harder lopen voor de organisatie. Uit de analyse komt naar voren dat er in alle burgerinitiatieven een mate

van eigenaarschap aanwezig is. Vooral de inspraak van leden is in alle initiatieven in grote mate aanwezig.

4.2.1 Inspraak van leden

Over het algemeen komt naar voren dat de controle binnen de verschillende burgerinitiatieven erg hoog is. Vrijwel alle leden/vrijwilligers van de geïnterviewde initiatieven hebben evenveel inspraak in het initiatief en mogen ideeën opbrengen. Volgens de respondenten hebben de leden de mogelijkheid om activiteiten in te brengen, beslissingen te nemen en wordt er zo veel mogelijk geluisterd naar de meningen van de vrijwilligers. De respondenten gaven veelal aan dat het ook echt het doel was dat de leden inspraak hadden binnen het initiatief: *‘Dus we proberen wel echt die vrijwilligers een beetje medezeggenschap te geven over hoe het hier reilt en zeilt.’* – Respondent F1. Er is dus niet een bestuur of groep mensen die de overhand heeft in deze initiatieven, zij kijken alleen of de ideeën haalbaar zijn.

‘We hebben iedereen vrij gelaten, want dat maakt het juist mooi als iedereen met eigen ideeën en initiatieven komt. Dat is juist mooi, dat moet je juist stimuleren. De meeste discussie komt meestal van hoe je het het beste kunt gaan doen.’ – Respondent P1

Wat ook bij een enkel initiatief voorkomt is dat zij aangeven dat het bestuur wel de beslissende stem heeft, zij willen hiermee zorgen dat er niet afgeweken wordt van de visie van het initiatief: *Natuurlijk kijken wij naar de richtlijnen, het moet groen en sociaal zijn, dus we gaan hier van het weekend geen motor races organiseren.’* – respondent O1. Of er zijn praktische zaken die beter door het bestuur geregeld kunnen worden: *‘Ja op zekere hoogte wel, er zijn dingen zoals brandveiligheid en het grotere plaatje waaraan je je gewoon moet houden.’* – Respondent K1

4.2.2 Kennis over het initiatief

De respondenten vertellen dat de leden op verschillende manieren op de hoogte worden gehouden. Zo zijn er bestuurs- of ledenvergaderingen, hebben alle initiatieven appgroepen om de leden updates te geven, wordt er gewerkt via de sociale media kanalen om de leden updates te geven en zijn er nieuwsbrieven. Ook houden de leden elkaar onderling op de hoogte van kwesties binnen de initiatieven. Er wordt verteld door een aantal initiatiefnemers dat niet alle

leden weten wat er speelt binnen het initiatief, omdat ze daar geen interesse in hebben of daar geen tijd voor hebben omdat het te veel energie kost. Hierover vertelt respondent D1: *‘Nee want voor sommigen gaat het allemaal te snel, dan is het teveel en dan merk ik dat een paar vrijwilligers afhaken. Maar afhaken klinkt negatief dus dan hebben we zoiets van joh weet je neem jij even afstand.’* Wat ook meespeelt is dat veel van de leden vooral betrokken zijn bij hun eigen onderdeel binnen het initiatief en daarom niet alles weten van het gehele initiatief en wat er daaromheen allemaal speelt: *‘Dat zou beter kunnen. Omdat je soms losse werkgroepen hebt, die hun eigen ding doen.’* – Respondent M1

4.2.3 Investerings in het initiatief

Veel van de vrijwilligers steken veel tijd en moeite in het initiatief denken de respondenten. Zij vertellen dat sommige vrijwilligers dit meer doen dan andere vrijwilligers, dit komt vooral door de beperkte tijd die sommige vrijwilligers hebben. De respondenten geven verder aan dat zij het niet erg vinden dat sommige vrijwilligers meer tijd steken in het initiatief dan anderen, zij zijn allang tevreden als de vrijwilligers er een uur per week insteken. Ook zijn er volgens de respondenten vrijwilligers die het initiatief heel serieus nemen:

‘Dat merk ik gewoon aan de betrokkenheid en aan hoe vaak ik ze ergens tegenkom met de hoodie aan of met de polo aan. Dus ja, daaraan merk ik dat.’ – Respondent H1

Sommigen zeggen ook dit is mijn leven. Sommigen komen hier bijna dagelijks die vinden het zo leuk.’ - Respondent K1

Een van de initiatiefnemers vertelt nog over het effect van de vrijwilligersvergoeding op de hoeveelheid moeite die vrijwilligers willen stoppen in het initiatief. Hij vertelt hierover: *‘De een wel en de ander niet. Dat heeft er echt mee te maken met de ene heeft een andere instelling. De ene zit er puur voor het geld, de ander zit er omdat het moet vanuit de gemeente, ze moeten vrijwilligerswerk doen’* - Respondent L1. Meerdere initiatieven werken met vrijwilligersvergoedingen, maar zij hebben geen uitspraken gedaan over of deze vrijwilligersvergoeding een effect heeft op de energie die vrijwilligers willen steken in het initiatief.

4.2.4 Verantwoordelijkheid voor het initiatief

Evenals voor de investering in het initiatief geldt voor het gevoel van verantwoordelijkheid dat sommige leden zich meer verantwoordelijk voelen dan andere leden. Een van de respondenten vertelt heel mooi dat de leden op hun eigen manier laten zien dat zij zich verantwoordelijk voelen voor het initiatief: *‘De een laat het zien door er altijd te zijn. De andere komt met een goed idee, de ander die weet je, Dat is ieder, dat vind ik het leuke ook aan ieder. Er is ruimte dat ieder zichzelf is. En ja, de één doet het door er altijd bij te zijn en de ander minder.’* – Respondent J2. Een andere respondent vertelt dat vooral de meer betrokken leden ook een groter gevoel van verantwoordelijkheid hebben: *‘De ene wat meer dan de ander. Dat varieert een beetje, de mensen die hier wat meer zijn die hebben wat meer.. betrokkenheid, verantwoordelijkheidsgevoel. Maar als ik kijk naar het bijhouden of de was doen, dat zijn altijd vrijwilligers.. er is altijd wel iemand die zegt dat doe ik wel. Dus iedereen helpt wel goed mee.’* – Respondent E1. Wat hij ook zegt is dat alle leden wel goed meedenken en meehelpen. Dit komt ook terug bij andere initiatieven: *‘Ja, dat mensen echt op niet-werkdagen het terrein komen schoonmaken, zoals het zwerfvuil opruimen, dat gaat uit zichzelf.’* – Respondent A2

Ook een aantal van de initiatiefnemers vertelt dat de vrijwilligers zich verantwoordelijk voelen voor hun eigen onderdeel, maar niet voor het gehele initiatief. Hierover vertelt respondent K1: *‘Of ze zich verantwoordelijk voelen voor het hele initiatief denk het niet. Maar wel zeg maar voor hun bijdrage, voor hun onderdeel. Je hebt sommige mensen die echt op een vaste afdeling werken die het zelf hebben opgezet of het samen draaien. Die zijn wel heel erg, gedragen zich heel verantwoordelijk voor hun eigen stukje laat ik het zo zeggen.’*

4.2.5 Gevoel van eigenaarschap

Aan de respondenten werd ook gevraagd of de leden/vrijwilligers zich eigenaar voelen van het initiatief. Er was maar een respondent die aangaf dat hij niet wist of de leden zich echt eigenaar voelen van het initiatief, omdat het initiatief door corona op een laag pitje heeft gestaan. Verder vertelden de andere respondenten dat zij zeker het idee hadden dat de leden en vrijwilligers zich eigenaar voelen van het initiatief, waarbij de respondenten vertelden dat de leden erg betrokken zijn en dat deze betrokkenheid ook belangrijk is voor het initiatief, omdat de leden het initiatief dragen:

'En belangrijker nog dan de uurtjes ik voel gewoon dat dat het voor mensen iets betekent om hier bij te horen.' – Respondent 1G

'Ja, en dat komt eigenlijk ook omdat we dit natuurlijk helemaal hebben opgebouwd vanuit niks. Dus we zijn toen begonnen en de meesten die er nog steeds zijn die hebben toen geholpen met het opbouwen. Dus dan krijg je inderdaad ook dat gedeelde eigenaarschap. Dat kan ook wel eens doorslaan dat mensen denken hé dit is van mij daar moet iedereen afblijven maar het is ook een ontmoetingswerkplaats dus daar moet je wel een beetje in blijven sturen. Maar het is wel echt van ons allemaal.' – Respondent K1

4.3 De invloed van gemeentelijke steun op het gevoel van eigenaarschap

Volgens respondenten van 11 van de initiatieven heeft gemeentelijke steun een positieve of negatieve invloed op het gevoel van eigenaarschap. Van de overige 5 initiatieven denken de respondenten dat gemeentelijke steun geen invloed heeft op het gevoel van eigenaarschap.

4.3.1. Invloed van financiële steun

De analyse laat zien dat financiële steun de grootste invloed kan hebben op het gevoel van eigenaarschap voor een initiatief. Door meerdere initiatieven wordt benoemd dat financiële steun er voor kan zorgen dat het gevoel van eigenaarschap toe kan nemen omdat meer budget er voor zorgt dat het initiatief meer activiteiten kan organiseren of makkelijker materialen voor het initiatief kan aanschaffen:

'We hebben pas sinds dit jaar natuurlijk die subsidie, sinds afgelopen jaar. Ja we hebben hem al een jaar. Wat daar wel lekker aan is, we hebben meer budget dus mensen kunnen vaker aan komen kloppen met hé ik heb een leuk idee, ik wil een workshop doen, dan kunnen we vaker zeggen hier doe maar gewoon. Dus dat is wel leuk, dat kan het gevoel wel vergroten ja.' - Respondent K1

'Maar als je denkt van oké we hebben even iets nodig om jasjes te kopen zodat we allemaal op de markt kunnen staan ofzo, dat is fijn als daar wat geld voor is. Zeker bij

de startende initiatieven, wij hebben nu zelf een beetje wat geld gegenereerd. Dus dan hoef je niet zoveel steun meer aan te vragen, maar het is wel heel fijn als dan de gemeente zegt he leuk initiatief, jullie doen die buurtbarbeque.’ – Respondent M1

‘Nou als wij als initiatief C een soort vast inkomen hadden, dat hoeft helemaal niet groot te zijn, maar dat je denkt oké, dat is ook voor het coördinatorschap, iets van geld, en er is als we nieuwe printerinkt moeten kopen, dan is er gewoon geld voor, dat zou wel schelen.’ – Respondent C2

Aan de andere kant heeft financiële steun volgens een aantal andere initiatiefnemers juist een negatieve invloed op het gevoel van eigenaarschap. Door financiële steun wordt je afhankelijk van de gemeente denken zij en dit is iets wat de initiatieven niet willen. Zoals eerder beschreven, ontvangen een aantal van de respondenten om die reden liever geen financiële steun. Dit kan ervoor zorgen dat doelen van initiatieven niet meer behaald worden, want er moet te veel geluisterd worden naar wat de gemeente wil. Zij doelen vooral op de regels die vaststaan bij het krijgen van een subsidie:

‘Waarom dat onze keuze is? Omdat dat de beste garantie is voor onafhankelijkheid. Wij willen gewoon vrij zijn om te bepalen wat wij met ons geld doen. In principe is het zo dat als een overheid subsidie geeft dan moet je daaraan voldoen. En dat leidt af van onze doelstelling. Omdat het vaak vanuit gemeenten niet gaat om het doel maar om de wijze van monitoring. En daar zitten wij niet op te wachten.’ – Respondent F1

Een van de respondenten vertelt ook nog dat financiële steun ook een slecht imago kan hebben voor het initiatief, omdat gemeentelijke steun bepaalde groepen mensen kan afschrikken: *Als je financiële steun krijgt met bepaalde regels die erbij komen dan zul je waarschijnlijk bepaalde groepen afstoten zonder dat je dat wil of wat dan ook of er zullen mensen zeggen van oh, als je voor hun werkt nee of weet ik veel. Dat zal je hebben, maar in hoeverre en bij wie geen idee. Dus dat is echt afhankelijk van de personen zelf en hoe ze erin staan en wat voor ervaring ze hebben en noem het allemaal maar op. Maar ik denk wel dat er vast wel mensen zijn die zoiets hebben van als je daarmee samenwerkt dan hoeft het niet.* – Respondent L1

4.3.2 Invloed van materiele steun

Er zijn drie respondenten die vertellen dat een gebouw of grond het gevoel van eigenaarschap kan vergroten. Een van de initiatiefnemers vertelt dat een pand echt een ontmoetingsplek is en dat door deze ontmoetingsplek de samenhang tussen de leden sterker wordt. *‘Nou dat wij nu in dit huis hier van alles kunnen, betekent dat er mensen ook van casus C hier komen om de tuin te doen. Eigenaarschap van de beweging als je het zo zou willen noemen, een beetje wel, want een locatie hebben is echt heel erg belangrijk. Ik zie dat in gemeente X, ik zie dat in gemeente Y, ik zie dat in, wij komen ook op die andere plekken zo he en gemeente X is al 5 jaar langer bezig en die hebben een plek, en die is echt fantastisch wat die allemaal kunnen doen en dan zie je dus ook dat dat, de samenhang daardoor, en dus het versterken van de samenhang daardoor voor eigenaarschap zorgt.’* – Respondent C1. Omdat het lastig is om zelf een pand te vinden en bekostigen zou materiele steun van de gemeente het gevoel van eigenaarschap kunnen vergroten.

4.3.3 Invloed van immateriële steun

Vijf van de geïnterviewde respondenten leggen uit dat vooral erkenning vanuit de gemeente voor een groter gevoel van eigenaarschap kan zorgen voor het initiatief. Zij denken dat het belangrijk is dat een gemeente duidelijk maakt dat zij het initiatief serieus neemt en luistert naar wat het initiatief te zeggen heeft. Dit kan er volgens een van de respondenten ook voor zorgen dat de vrijwilligers meer van hun tijd willen investeren in het initiatief, omdat hun werk echt gewaardeerd wordt:

‘Nou ja wordt je serieus genomen als initiatief. Wil die gemeente überhaupt wel meewerken op dat niveau en als ze zeggen van nou ja leuk een paar van die knuffel burgers die een beetje plantjes aan het planten zijn hè dat daar willen we, daar gaan we niet mee in zee. Nou dan snappen ze het niet en gaan ze totaal voorbij aan de waarde die wij kunnen realiseren.’ – Respondent N2

‘Nee nou dan is denk ik wel weer belangrijk de politieke steun, hè? Ze vinden het leuk als het ook in de nieuwsbrief staat dat de burgemeester is geweest, hè. Dus voor de

gemiddelde vrijwilliger, leuk hè, de burgemeester is langs geweest. Dat vinden ze leuk, hè. Dus dat is wel een duidelijk signaal.’ – Respondent O1

Een van de respondenten legt ook uit dat wanneer een initiatief juist niet erkend wordt door de gemeente, dit ook het gevoel van eigenaarschap kan vergroten. Dit komt omdat er een duidelijke scheiding ontstaat tussen het initiatief en de gemeente en het voor een initiatief gaat voelen als wij versus zij en de onafhankelijkheid van het initiatief toeneemt. Zij vertelt hierover: *‘Ja dat maakt misschien eigenschap groter, dan wordt het eigenlijk een beetje wij tegen zij en dat wil je eigenlijk niet. Maar dat gebeurt dan toch wel, omdat je andere dingen wil.’* – Respondent M1

4.3.4 Invloed van bestuurlijke steun

Volgens een aantal van de respondenten is het vooral belangrijk dat de wegen binnen de gemeente duidelijker aangegeven worden voor de initiatieven. Nu is het vaak onduidelijk waar zij zaken moeten regelen, waardoor zij lang moeten wachten op ambtenaren om de barrières weg te nemen. Zij zouden graag beter willen weten bij wie ze terecht moeten om barrières zelf sneller weg te nemen:

‘Nu gaat dat heel moeilijk, althans soms heel moeilijk. Moet je kijken, ons lukt het altijd. Wij zijn wat ik zeg heel eigenwijs, maar we kennen ondertussen de weg wel, en als het niet linksom is dan regelen we het rechtsom. Maar anderen, vooral startende initiatieven die hebben het daar wel moeilijk mee.’ – Respondent E1

Dan zie je ook wel dat als bewoners net starten met ideeën, dat ze dan vaak wel tegen een muur oplopen. En dat is jammer. Dat ze niet altijd weten waar ze terechtkunnen.’ – Respondent K1

4.3.5 Geen invloed van gemeentelijke steun

Volgens een aantal van de respondenten heeft gemeentelijke steun geen invloed op het gevoel van eigenaarschap. Zo zien zij bijvoorbeeld geen positieve of negatieve invloed. Twee van de initiatieven geven aan dat zij het initiatief zelf gestart hebben en de gemeente daar niks mee te maken heeft. Een van de respondenten is daar heel stellig in: *‘We hebben het zelf gestart. Het*

is gewoon ons project. Het is niet van de gemeente, het is gewoon ons project. ' – Respondent P1. Ook wordt genoemd door een van de respondenten dat zij het gek zou vinden als de gemeente hun niet zou steunen maar dat zij zich ook zouden redden zonder de steun. Deze respondenten hebben op die manier het gevoel dat zij de gemeente niet nodig hebben: *'Nee ik denk niet dat het van invloed is. Nou als we niet gefaciliteerd worden dan zouden we veel minder slagkracht hebben he. Dat wil niet zeggen dat we dan geen dingen zouden doen, maar dan zouden we het anders moeten doen.'* – Respondent J1

Hoofdstuk 5: Conclusie en aanbevelingen

5.1 Conclusie

Het doel van dit onderzoek was het achterhalen welke vormen van steun een invloed hebben op het gevoel van eigenaarschap en hoe deze vormen van invloed zijn. Met de verkregen inzichten uit de kwalitatieve analyse zal een antwoord geformuleerd worden op de volgende onderzoeksvraag: *Hoe beïnvloedt de vorm van steun voor een burgerinitiatief door een gemeente het gevoel van eigenaarschap van een burgerinitiatief?*

Hierbij werden de volgende deelvragen geformuleerd:

- Welke vormen van steun kan de gemeente bieden voor een burgerinitiatief?
- Wanneer is er sprake van een gevoel van eigenaarschap?
- Welke literatuur bestaat er al naar de samenhang tussen gemeentelijke steun en het gevoel van eigenaarschap?
- Welke vormen van steun ontvangen de onderzochte burgerinitiatieven?
- Ervaren de burgerinitiatieven een gevoel van eigenaarschap?
- Hoe kijken burgerinitiatieven naar de invloed van gemeentelijke steun op het gevoel van eigenaarschap?

5.1.1 Gemeentelijke steun

In de literatuur werden een aantal vormen van gemeentelijke steun gevonden. Voor dit onderzoek zijn deze vormen van steun ingedeeld in de vier categorieën financiële steun, materiele steun, immateriële steun & bestuurlijke steun. Na het veldwerk kwam naar voren dat elk initiatief een vorm van steun ontvangt. De twee vormen van steun die het meest geboden werden aan initiatieven waren financiële en immateriële steun. De antwoorden van de respondenten lieten een verdeeldheid zien in het ontvangen van financiële steun, een aantal initiatieven wilde namelijk geen financiële steun omdat zij hun onafhankelijkheid willen behouden. Dit heeft vooral te maken met de regels die gebonden zijn aan subsidies die verstrekt worden. Immateriële steun werd in de meeste gevallen geboden in de vorm van erkenning voor het initiatief, initiatieven die niet erkend werden door de gemeente vonden dit erg frustrerend omdat zij zich op die manier niet serieus genomen voelden door de gemeente. Over bestuurlijke steun kwam naar voren dat de gemeente de initiatieven daar niet goed in ondersteunt. Door werkprocessen bij de gemeente worden volgens de respondenten juist barrières opgeworpen

voor de initiatieven, ook hebben ambtenaren volgens de respondenten niet genoeg macht om flexibel te zijn in het wegnemen van barrières. De initiatiefnemers zouden graag zien dat de wegen beter bekend gemaakt worden binnen de gemeente, zodat zij op die manier zelf barrières weg kunnen nemen. Ook hier komt de wens om onafhankelijk te zijn weer duidelijk naar voren.

5.1.2 Gevoel van eigenaarschap

Eigenaarschap in een organisatie kon gevonden worden aan de hand van een aantal factoren, namelijk: controle, kennis, investering en een verantwoordelijkheidsgevoel. Voor dit onderzoek was het van belang om te weten of er in de eerste plaats eigenaarschap aanwezig was in de burgerinitiatieven, anders is het niet mogelijk om een uitspraak te doen over de invloed van steun op het gevoel van eigenaarschap. Vooral de factor controle is in de burgerinitiatieven sterk aanwezig, omdat het echt de bedoeling is van alle initiatieven om de leden zo veel mogelijk inspraak te laten hebben in het initiatief. De andere factoren waren in mindere mate aanwezig zo bleek uit het veldwerk. De hoeveelheid kennis die vrijwilligers hadden over het initiatief ging veelal niet dieper dan de informatie die gedeeld werd via appgroepen of sociale media. Wel werden door een aantal initiatieven ledenvergaderingen georganiseerd, maar niet alle vrijwilligers hadden interesse in het aanwezig zijn tijdens die vergaderingen. De investering en ook het gevoel van verantwoordelijkheid hing samen met de hoeveelheid tijd die een vrijwilliger kon investeren in het initiatief en dit was niet altijd gelijk verdeeld. Een gevoel van verantwoordelijkheid werd vooral ervaren voor het eigen onderdeel en niet voor het gehele initiatief, maar dit kan ook te maken hebben met de hoeveelheid tijd en energie een vrijwilliger kan steken in het initiatief. Zoals ook al eerder genoemd voelen de meeste vrijwilligers zich wel eigenaar van het initiatief, waardoor de factoren voor hun van minder groot belang zijn om eigenaarschap te voelen. De vrijwilligers voelen zich trots op het werk dat zij neergezet hebben en voelen zich daar echt onderdeel van, waardoor zij zeggen dat zij zich eigenaar voelen van het initiatief, zonder dat bijvoorbeeld de hoeveelheid kennis die zij hebben over het initiatief een grote rol speelt.

5.1.3 De invloed van steun op het gevoel van eigenaarschap

Er zijn een aantal interessante bevindingen wanneer het gaat over de invloed van gemeentelijke steun op het gevoel van eigenaarschap. Vooral financiële steun kwam naar voren als een belangrijke factor. Financiële steun kon volgens een aantal respondenten een negatieve invloed hebben, omdat financiële steun ervoor zorgt dat de onafhankelijkheid van het initiatief verdwijnt. Zij denken dat door de regels die gebonden zijn aan een initiatief, het initiatief minder inspraak heeft. Aan de andere kant kan financiële steun ervoor zorgen dat een initiatief meer activiteiten kan ondernemen. Ook werd vaak benoemd door de respondenten dat immateriële steun een invloed kan hebben op het gevoel van eigenaarschap, vooral door erkenning voor het initiatief. Erkenning geeft een initiatief het gevoel dat zij serieus genomen worden, waardoor vrijwilligers bevestiging krijgen voor hun werk. Maar andersom kan het ook dat wanneer de gemeente het initiatief niet erkent, het gevoel van eigenaarschap vergroot kan worden, omdat het dan een wij versus zij verhouding wordt. Het initiatief wordt dan nog onafhankelijker van de gemeente. In mindere mate kwam naar voren dat materiele en bestuurlijke steun een invloed hebben op het gevoel van eigenaarschap. Materiele steun in de vorm van een pand kan er voor zorgen dat de samenhang binnen het initiatief kan toenemen. Ondersteuning in het vinden van de wegen binnen de gemeente zorgt ervoor dat initiatieven voortaan zelf weten bij wie zij aan moeten kloppen met een probleem zonder eerst verschillende tussenstappen te moeten nemen, in die zin zou bestuurlijke steun ertoe moeten leiden dat initiatieven onafhankelijker kunnen opereren.

5.1.4 Beantwoording van de onderzoeksvraag

Aan de hand van de bevindingen kan een antwoord geformuleerd worden op de vraag die centraal stond in dit onderzoek: *Hoe beïnvloedt de vorm van steun voor een burgerinitiatief door een gemeente het gevoel van eigenaarschap voor een burgerinitiatief?* Geconcludeerd kan worden dat gemeentelijke steun een invloed heeft op het gevoel van eigenaarschap. De twee vormen die de grootste invloed hebben zijn financiële steun en immateriële steun, maar ook bestuurlijke steun en materiele steun zijn van invloed. Financiële steun heeft vooral een grote invloed op factor controle van eigenaarschap. De respondenten die vertellen dat zij niet zitten te wachten op financiële steun omdat daar regels aan gebonden zijn, zijn bang om hun onafhankelijkheid te verliezen en dus de inspraak die zij hebben binnen hun eigen initiatief. De

gemeente bepaalt namelijk waar het geld aan uitgegeven moet worden als aan subsidie regels gebonden zitten. Vrijwilligers kunnen hierdoor het idee krijgen dat zij niet meer de controle hebben binnen het initiatief. Immateriële steun kan er voor zorgen dat de factor investering vergroot wordt. Wanneer vrijwilligers erkend worden voor hun harde werk binnen het initiatief, is de kans dat zij harder lopen voor het initiatief groter en dus meer tijd en moeite investeren in het initiatief. In mindere mate hebben bestuurlijke en materiele steun een invloed volgens de respondenten. Bestuurlijke vorm van steun zou vooral invloed hebben op de inspraak van vrijwilligers, omdat een burgerinitiatief meer controle heeft wanneer zij zelf moeilijkheden op een bepaalde manier weg kan nemen, dan wanneer de gemeente zich vaak moet bemoeien met het initiatief. Ten slotte heeft de materiele vorm van steun invloed op de investering van vrijwilligers in het initiatief. Wanneer vrijwilligers van elkaar zien dat ze hard bezig zijn voor het initiatief, worden zij ook geïnspireerd om zich meer in te zetten voor het initiatief.

Onafhankelijkheid is een belangrijke term die vaker benoemd is door de respondenten. De meeste vormen van steun hebben volgens de respondenten een invloed op de onafhankelijkheid van het initiatief. De initiatieven willen zelf de touwtjes in handen hebben en dus zelf eigenaar zijn over hun initiatief. Wanneer zij te veel steun krijgen, kan het zijn dat zij minder het gevoel hebben dat zij het werk echt zelf verricht hebben. Initiatieven die geen invloed zien in het krijgen van gemeentelijke steun op het gevoel van eigenaarschap geven zelf aan dat zij het initiatief zelf gestart hebben en de gemeente er niets mee te maken heeft gehad, waardoor de gemeente het gevoel van eigenaarschap niet kan beïnvloeden, zij voelen zich op die manier al onafhankelijk.

5.2 Discussie

In dit onderzoek is gekeken naar een invloed van gemeentelijke steun op het gevoel van eigenaarschap. Er waren geen verwachtingen geschept, omdat een nieuwe relatie verkend is. Wanneer de resultaten in perspectief geplaatst worden is er duidelijk een verdeeldheid te zien in de gesproken initiatieven. Een aantal van de respondenten geeft aan zich meer eigenaar te voelen door bepaalde vormen van steun. Aan de andere kant staan de respondenten die denken dat bepaalde vormen van steun een negatieve invloed heeft op het gevoel van eigenaarschap. Er is zoals eerder benoemd nog niet eerder onderzoek gedaan naar de invloed van gemeentelijke steun op het gevoel van eigenaarschap. De literatuur is daarom beperkt, waardoor het op dit moment lastig is een verklaring te geven voor deze tweedeling. Wel zou dit te maken kunnen

hebben met de tevredenheid over de steun die burgerinitiatieven ontvangen. Initiatieven die ontevreden zijn over de steun die zij ontvangen zouden eerder een negatieve invloed kunnen zien op het gevoel van eigenaarschap dan initiatieven die tevreden zijn over de steun. Zij zien de positieve kanten van de steun die zij ontvangen.

Dit onderzoek kent een aantal limitaties. Een eerste limitatie weinig bestaande literatuur over de link tussen gemeentelijke steun en het gevoel van eigenaarschap. Om deze reden is de respondenten zelf gevraagd of zij een invloed zien. Deze formulering kan gezien worden als sturend, omdat alleen naar invloed van gemeentelijke steun wordt gekeken en niet naar andere factoren die ook een invloed kunnen hebben op hun gevoel van eigenaarschap. Het gevolg hiervan is dat een vertekend beeld geschetst kan worden en eventuele andere externe factoren die het gevoel van eigenaarschap beïnvloeden niet meegenomen worden. Echter was het noodzakelijk om de vraag zo te formuleren om een eerste indruk te krijgen van deze relatie. Een tweede limitatie van het onderzoek heeft betrekking op de respondenten. Omdat een aantal van de geïnterviewde respondenten zelf werkzaam is bij de gemeente, kan dit een invloed hebben op de antwoorden van een aantal gestelde vragen. Omdat zij zelf weten hoe processen werken binnen de gemeente, kan het zo zijn dat zij anders reageren op de vraag of gemeente adviezen geeft aan een initiatief. Ook kan dit invloed hebben op de vraag of de gemeente flexibel is in het wegnemen van barrières voor het initiatief, omdat zij hier zelf kennis over zouden kunnen hebben en daarom niet bij de gemeente hoeven aan te kloppen. Dit kan tot andere antwoorden leiden dan wanneer leden van een initiatief geen verstand van gemeenteprocessen hebben. Deze limitaties moeten in acht genomen worden wanneer het onderzoek gelezen wordt.

In dit onderzoek is ervoor gekozen om de invloed van gemeentelijke steun op het gevoel van eigenaarschap op een kwalitatieve manier te onderzoeken omdat er nog weinig kennis was naar deze invloed. Er is nu een eerste beeld geschetst van deze invloed, maar dit zou in een volgend onderzoek nog verder uitgewerkt kunnen worden. Veel initiatieven gaven aan dat zij onafhankelijk heel belangrijk vinden, maar dit onderzoek heeft niet kunnen uitdiepen waarom zij deze onafhankelijkheid zo belangrijk vinden. Ook de tweedeling die te zien is over de invloed van gemeentelijke steun is een bevinding die verder onderzocht kan worden. Het vergelijken van verschillende casussen kan tot inzichten komen over deze verschillen binnen burgerinitiatieven om op die manier op een juiste manier in te spelen op de vorm van steun die een individueel initiatief kan krijgen om het gevoel van eigenaarschap te behouden. Ook kan het voor een vervolgonderzoek relevant zijn om het gevoel van eigenaarschap beter uit te diepen door een casestudy uit te voeren bij een enkel initiatief, om daar een goed beeld van te schetsen,

vooral omdat eigenaarschap in een burgerinitiatief zich net anders kan uiten dan in een betaalde organisatie zoals blijkt uit de conclusie.

5.3 aanbevelingen

Naar aanleiding van dit onderzoek zijn een aantal aanbevelingen geformuleerd voor gemeenten in het ondersteunen van burgerinitiatieven, maar ook voor burgerinitiatieven en haar relatie met de gemeente.

Een eerste punt gaat over de verwachtingen van beide partijen. Uit de interviews kwam naar voren dat burgerinitiatieven bepaalde verwachtingen hebben van gemeenten die niet nageleefd worden, maar ook andersom is dit zo. Het is daarom van belang dat beiden partijen met elkaar om tafel gaan en deze verwachtingen naar elkaar uitspreken. Bij de opstart van een burgerinitiatief is het verstandig om met elkaar te bespreken wat de verwachtingen zijn en een aantal vragen te stellen aan elkaar. Welke vormen van steun wil een burgerinitiatief ontvangen, willen zij überhaupt steun ontvangen en welke relatie zien zij voor zich met de gemeente. Vanuit de gemeente moet uitgelegd worden welke vormen van steun zij kunnen bieden en welke rollen zij op zich kunnen nemen voor een burgerinitiatief. Het houden van een halfjaarlijkse meeting waarin de eerder besproken verwachtingen geëvalueerd worden kan ook van belang zijn. Zijn beide partijen tevreden met hoe de situatie nu is, of moet er meer of minder steun geboden worden. Voor een gemeente wordt op die manier duidelijk welke vormen van steun zij moeten bieden aan initiatieven en initiatieven behouden op die manier het gevoel van eigenaarschap omdat zij zelf kunnen aangeven wat zij wel of niet prettig vinden.

Een tweede aanbeveling gaat over de wegen binnen de gemeente. Veel van de respondenten gaven aan dat de wegen binnen de gemeente onduidelijk zijn en dat door vergunningen of wet- en regelgeving zij lang moeten wachten met het opstarten van projecten. Dit kan een negatieve invloed hebben op het gevoel van eigenaarschap, omdat ze niet de activiteiten kunnen ondernemen die ze willen. De gemeente moet daarom een plek creëren waar burgerinitiatieven terecht kunnen met vragen en problemen waar ambtenaren ze mee kunnen helpen, denk aan het opzetten van een loket speciaal voor burgerinitiatieven. Bijvoorbeeld bij het aanvragen van vergunningen kan een ambtenaar het proces uitleggen zodat een initiatief weet waar zij op moet letten wat eventuele obstakels kan wegnemen. Het opzetten van een loket voor burgerinitiatieven bij de gemeente kan er voor zorgen dat het voor initiatieven duidelijk is waar zij terecht kunnen en zij ook de snelle ondersteuning krijgen die zij nodig hebben.

Literatuur

- Ainsworth, J. (2020). Feelings of ownership and volunteering: Examining psychological ownership as a volunteering motivation for nonprofit service organisations. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 52, 101931.
- Avey, J. B., Avolio, B. J., Crossley, C. D., & Luthans, F. (2009). Psychological ownership: theoretical extensions, measurement and relation to work outcomes. *Journal of Organizational Behavior*, 30(2), 173–191. <http://www.jstor.org/stable/41683824>
- Babbie, E. (2010). *The practice of social research* (12th ed.). CENGAGE Learning Custom Publishing.
- Bovaird, T., & Loeffler, E. (2012). From engagement to co-production: The contribution of users and communities to outcomes and public value. *VOLUNTAS: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 23(4), 1119–1138. <https://doi.org/10.1007/s11266-012-9309-6>
- Bryman, A. (2012). *Social Research Methods*. Oxford University Press.
- Buuren, M. W. van (2017). *Vormgeven aan uitnodigend bestuur. Pleidooi voor een ontwerpgerichte bestuurskunde*. 's-Gravezande: Van Deventer.
- Chi, N.-W., & Tzu-Shian. (2008). Exploring the linkages between formal ownership and psychological ownership for the organization: the mediating role of organizational justice. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 81(4), 691–691. <https://doi.org/10.1348/096317907X262314>
- Chin, W. Y., & Mees, H. L. (2021). The rising stars of social innovations: How do local governments facilitate citizen initiatives to thrive? The case of waste management in Brussels and Hong Kong. *Environmental Policy and Governance*.
- de Haan, E., & Haartsen, T. (2015). Succespercepties van burgerinitiatieven in Randland. *Rooilijn*, 48(4), 296-302.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2008). Self-determination theory: A macrotheory of human motivation, development, and health. *Canadian Psychology*, 49(3), 182–185.

- Etzioni, A. (1991). The socio-economics of property. *Journal of Social Behavior and Personality*, 6, 465–468.
- Giordano, A. P., Patient, D., Passos, A. M., & Sguera, F. (2019). Antecedents and consequences of collective psychological ownership: The validation of a conceptual model. *Journal of Organizational Behavior*, 41(1), 32–49.
<https://doi.org/10.1002/job.2418>
- Hurenkamp, M., E.H. Tonkens en J.W. Duyvendak, 2006, Wat burgers bezielt. Een onderzoek naar burgerinitiatieven. Amsterdam/Den Haag: UvA/NICIS.
- Igalla, M., & Van Meerkerk, I. (2015). De Duurzaamheid van Burgerinitiatieven. Een Empirische Verkenning (The Sustainability of Citizen Initiatives. An Empirical Exploration). Een Empirische Verkenning (The Sustainability of Citizen Initiatives. An Empirical Exploration), 25-53.
- Igalla, M., Edelenbos, J., & van Meerkerk, I. (2019). Citizens in action, what do they accomplish? a systematic literature review of citizen initiatives, their main characteristics, outcomes, and factors. *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations : Official Journal of the International Society for Third-Sector Research*, 30(5), 1176–1194. <https://doi.org/10.1007/s11266-019-00129-0>
- Igalla, M., Edelenbos, J., & van Meerkerk, I. (2020) What explains the performance of community-based initiatives? Testing the impact of leadership, social capital, organizational capacity, and government support, *Public Management Review*, 22:4, 602-632, DOI: 10.1080/14719037.2019.1604796
- Igalla, M., Edelenbos, J., & van Meerkerk, I. (2021). Institutionalization or interaction: which organizational factors help community-based initiatives acquire government support? *Public Administration*. <https://doi.org/10.1111/padm.12728>
- Edelenbos, J., Molenveld, A., Mojanchevska, K., Elena Ensenado, E., Budding-Polo Ballinas, M., Esteban A., Ruijsink, S., Igalla, M. & Tsatsou, A. (2021). Community-based initiatives in the urban realm what conditions their performance?, *Journal of Environmental Planning and Management*, 64:9, 1689-1712, DOI: 10.1080/09640568.2020.1837088

- Jussila, I., Tarkiainen, A., Sarstedt, M., Hair, J.F., 2015. Individual psychological ownership: concepts, evidence, and implications for research in marketing. *J. Mark. Theory Pract.* 23, 121–139. <http://doi.org/10.1080/10696679.2015.1002330>. Larrabee, H.A., 1932. Property.
- Kirk, C. P., Peck, J., Swain, S. D., Dahl, D., & Argo, J. (2018). Property lines in the mind: consumers' psychological ownership and their territorial responses. *Journal of Consumer Research*, 45(1), 148–168. <https://doi.org/10.1093/jcr/ucx111>
- Lowndes, V., & Sullivan, H. (2008). How low can you go? Rationales and challenges for neighbourhood governance. *Public Administration*, 86(1), 53–74. doi: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9299.2007.00696.x>
- MAEX (2022). Initiatieven. Geraadpleegd op 02-07-2022, van <https://maex.nl/#/initiatives>
- Martinaityte, I., Unsworth, K. L., & Sacramento, C. A. (2020). Is the project 'mine' or 'ours'? a multilevel investigation of the effects of individual and collective psychological ownership. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 93(2), 302–327. <https://doi.org/10.1111/joop.12300>
- Meijer, M. (2018). Burgerparticipatie hoeft niet tot frustraties te leiden. Geraadpleegd op 11-02-2020, van <https://www.socialevraagstukken.nl/burgerparticipatie-hoef-niet-tot-frustraties-te-leiden/>.
- Nationale ombudsman. (2021, juni 21). *Burgerinitiatief, wat is dat nou eigenlijk?* Geraadpleegd op 2 augustus 2022, van <https://www.nationaleombudsman.nl/burgerinitiatief-wat-is-dat-nou-eigenlijk#:~:text=Andere%20voorbeelden%20van%20burgerinitiatieven%3A%20grote,%2C%20buurtfeesten%2C%20noem%20maar%20op.>
- Oude Vrielink, M., & Verhoeven, I. (2011). Burgerinitiatieven en de bescheiden overheid. *B En M: Tijdschrift Voor Beleid, Politiek En Maatschappij*, 38(4), 377–387.
- Peck, J., & Shu, S. B. (Eds.). (2018). *Psychological ownership and consumer behavior*. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-77158-8>

- Pierce, J. L., Kostova, T., & Dirks, K. T. (2001). Toward a theory of psychological ownership in organizations. *Academy of Management Review*, 26: 298-310.
- Pierce, J. L., Kostova, T., & Dirks, K. T. (2003). The state of psychological ownership: integrating and extending a century of research. *Review of General Psychology*, 7(1), 84–107. <https://doi.org/10.1037/1089-2680.7.1.84>
- Pierce, J. L., Rubenfeld, S. A., & Morgan, S. (1991). Employee Ownership: A Conceptual Model of Process and Effects. *The Academy of Management Review*, 16(1), 121–144. <https://doi.org/10.2307/258609>
- Pierce, J. O. N. L., & Jussila, I. I. R. O. (2010). Collective psychological ownership within the work and organizational context: construct introduction and elaboration. *Journal of Organizational Behavior*, 31(6), 810–834.
- Plochg, T., & Van Zwieten, M. C. B. (2007). Kwalitatief onderzoek. *Handboek gezondheidszorgonderzoek*, 77-93.
- The Economist. (2013). Old problems, new solutions: Measuring the capacity for social innovation across the world. http://www.ebanimpact.org/wp-content/uploads/2017/01/Social_Innovation_Index-1.pdf
- Twist, M. v., Steen, M. v., & Karré, P. (2009). Als burgers het heft in eigen handen nemen: van representatieve naar doe-het-zelf democratie. *Res Publica*, 521-535.
- van der Heijden, J., van Dam, R., van Noortwijk, R., Salverda, I., & van Zanten, I. (2011). Experimenteren met burgerinitiatief: van doe-het-zelf naar doe-het-samen maatschappij. Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/brochures/2011/08/29/experimenteren-met-burgerinitiatief/07dw2011g021.pdf>
- Van Dyne, L., Pierce, J.L., (2004). Psychological ownership and feelings of possession: three field studies predicting employee attitudes and organizational citizenship behavior. *J. Organ. Behav.* 25, 439–459. <https://doi.org/10.1002/job.249>.

- Verhoeven, N. (2014). Wat is onderzoek? Amsterdam: Boom Lemma Uitgever
- Voedseltuin Overvecht. (z.d.). Voedseltuin Overvecht. Geraadpleegd op 4 augustus 2022, van <https://www.voedseltuinovervecht.nl/>
- Zhang, Y., Liu, G., Zhang, L., Xu, S., & Cheung, M. W. L. (2021). Psychological ownership: A meta-analysis and comparison of multiple forms of attachment in the workplace. *Journal of Management*, 47(3), 745-770

Bijlagen

Bijlage 1. Informatie & toestemmingsformulier

Erasmus School of
Social and
Behavioural Sciences

Informatie- en toestemmingsformulier

Informatieformulier

Introductie

Wij zijn onderzoekstagiairs (Tessa van Maurik, Sharon Branse, Marit Buzing, Mireille Treffers) en senior onderzoekers (Wouter Spekkink, José Nederhand, Ingmar van Meerkerk) van de Erasmus Universiteit Rotterdam die samenwerken aan een onderzoeksproject over samenwerking tussen burgerinitiatieven en gemeenten. In dit onderzoek werken wij tevens samen met Stichting het Groene Brein, de Hogeschool van Arnhem, Stichting Buurkracht, MAEX en het burgerinitiatief deBlauweWijkEconomie.

Het doel van het onderzoeksproject is om een beter zicht krijgen in hoe samenwerkingen tussen burgerinitiatieven en lokale overheden verlopen en wat dat betekent voor hun vermogen om maatschappelijke waarde te (co)creëren. Hiernaast schrijven de masterstudenten die aan dit onderzoeksproject zijn verbonden een scriptie over onderwerpen die aan dit onderwerp raken. Bij vragen kunt u middels onderstaande contactgegevens contact opnemen met de onderzoekstagiairs of senior onderzoekers.

Dataverzameling

Deelnemers aan het onderzoeksproject worden middels een semigestructureerd interview bevraagd over de samenwerking tussen burgerinitiatieven en gemeentes. Een deel van de vragen neemt de vorm in van stellingen die we gebruiken als aanknopingspunten voor het gesprek. Van de interviews maken we audioopnames die vervolgens worden getranscribeerd, gecodeerd en geanalyseerd middels het programma Atlas.ti. De opnames en transcripten

worden opgeslagen in Microsoft Team waar enkel de onderzoeksleden toegang tot hebben. De verzamelde data worden 10 jaar na de publicatiedatum verwijderd.

Potentiële ongemakken en risico's

Er zijn geen fysieke, rechtelijke of economische risico's verbonden aan uw deelname in dit onderzoek. U bent niet verplicht om alle vragen te beantwoorden. Uw deelname is vrijwillig en kan op ieder moment beëindigd worden.

Vergoeding

Er is geen vergoeding beschikbaar voor de deelname aan het interview.

Vertrouwelijkheid en databescherming

De verzamelde data zullen worden gebruikt voor een geaggregeerde data-analyse. In de uitkomsten en producten van het onderzoek worden geen vertrouwelijke informatie of persoonlijke gegevens gebruikt. De data worden opgeslagen op een beveiligde locatie voor 10 jaar na afronding van het onderzoek.

Het delen van data

Naast dat de data gebruikt worden door de eerdergenoemde onderzoekers, worden ze ook gedeeld met professor Jurian Edelenbos en professor Will Tiemeijer, wie optreden als scriptiebegeleiders. De bevindingen van het onderzoek worden tevens besproken met andere projectpartners (Stichting het Groene Brein, de Hogeschool van Arnhem, Stichting Buurkracht, MAEX en het burgerinitiatief deBlauweWijkEconomie). De scriptiestudenten gebruiken de data voor het schrijven van de masterscriptie ter afronding van de studie aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. De data worden daarnaast gebruikt voor meerdere wetenschappelijke publicaties.

Vrijwillige deelname en individuele rechten

Uw deelname is vrijwillig en het is mogelijk om op ieder moment te stoppen. Tijdens uw deelname aan het onderzoek heeft u het recht om meer informatie over de dataverzameling en analyse te vragen. Daarnaast heeft u het recht om uw toestemming in te trekken en te vragen naar verwijdering van uw data voordat de dataset is geanonimiseerd of manuscripten van het onderzoek zijn ingeleverd om te worden gepubliceerd. U kunt dit bewerkstelligen door contact op te nemen met de onderstaande personen:

- Mireille Treffers: treffers@essb.eur.nl
- Sharon Branse: branse@essb.eur.nl
- Tessa van Maurik: vanmaurik@essb.eur.nl
- Wouter Spekkink: spekkink@essb.eur.nl

Toestemmingsformulier Onderzoek burgerinitiatief en gemeente

Door het tekenen van dit toestemmingsformulier bevestig ik dat:

- Ik geïnformeerd ben over het doel van het onderzoek, de dataverzameling en het opslaan van data zoals beschreven in het informatieformulier;
- Ik het informatieformulier heb gelezen, of dat het aan me is voorgelezen;
- Ik mogelijkheden heb gehad om vragen te stellen over het onderzoek; de vragen zijn voldoende beantwoord;
- Ik vrijwillig toestemming geef tot deelname aan dit onderzoek;
- Ik begrijp dat er vertrouwelijk wordt omgegaan met de informatie;
- Ik begrijp dat ik de deelname op ieder moment kan beëindigen of het beantwoorden van vragen kan weigeren zonder enige consequenties;
- Ik begrijp dat ik mijn toestemming kan intrekken voor de dataset is ingeleverd voor goedkeuring.

Bovendien geef ik toestemming om:

	Ja	Nee
Ik geef toestemming om audio van het interview op te nemen		
Ik geef toestemming om citaten van mijn interview te gebruiken		
Ik geef toestemming om mijn rol/functie te benoemen bij de citaten		
Ik geef toestemming om de naam van mijn initiatief/gemeente expliciet te noemen in het presenteren van de bevindingen van het onderzoek*		

** Mocht u hier 'Nee' aankruisen, dan zullen wij fictieve namen gebruiken voor zowel het initiatief en de gemeente waarover het interviews is afgenomen.*

Naam van de deelnemer aan het onderzoek: _____

Datum: _____

Handtekening: _____

Bijlage 2. Topiclijst

Introductie

- Kunt u iets vertellen over uzelf?
- Kunt u iets vertellen over het initiatief?

Transformationeel leiderschap

- Kunt u wat vertellen over de visie van het initiatief?
 - Vervolgvrage: Heeft u in de totstandkoming van die visie een rol gespeeld? Op welke wijze?
 - **Vervolgvrage: Delen alle leden de visie van het initiatief?**
- In hoeverre betreft u vrijwilligers en niet-leden om deel te nemen aan het initiatief?
 - Vervolgvrage: Kunt u een voorbeeld noemen?
 - Doen uw collega's dit ook?

Economisch kapitaal

- Kunt u wat vertellen over het verdienmodel van dit initiatief?
 - Voorbeelden die misschien bruikbaar zijn voor vervolgvragen: subsidies, bijdrage van gebruikers/leden, giften van sponsors/fondsen/bedrijven, crowdfunding, Verkoop van diensten en goederen.
- **Krijgt u financiële steun van de gemeente? Zo ja, waar bestaat die steun uit?**
- **En moet u in ruil voor die steun aan bepaalde eisen voldoen of wederdiensten leveren? (financiële steun)**
 - **Beschikking over gebouw(en) en grond(en)**
 - **Heeft het initiatief beschikking over een gebouw of grond?**
 - **Worden er door de gemeente ook dingen als gebouwen of andere materiële zaken beschikbaar gesteld aan het initiatief? (Materiele steun)**
 - Beschikking over vrijwilligers
 - Hoeveel vrijwilligers zijn er aangesloten bij uw initiatief?
 - Vervolgvrage: Kunt u iets meer zeggen over hun beschikbaarheid? Kunt u vaak een beroep op ze doen en blijven vrijwilligers structureel betrokken?
 - Beschikking betaalde arbeidskrachten?
 - Maakt uw binnen uw initiatief ook gebruik van betaalde arbeidskrachten?
 - Indien ja: Waar moeten we dan aan denken?

Sociaal kapitaal

Bonding sociaal kapitaal

- Hoe vaak hebben jullie contact met vrijwilligers/leden van jullie initiatief?
 - Antwoordopties: Dagelijks, wekelijks, maandelijks, meermaals per jaar

Bridging sociaal kapitaal

- Hoe vaak hebben jullie contact met bewoners in de wijk die geen lid zijn van jullie initiatief, en met andere buurtorganisaties?
 - Antwoordopties: wekelijks, maandelijks, meermaals per jaar, nooit

Relatie met de gemeente

Algemene beeld overheid (beeldvorming)

- Even los van het initiatief waarover we vandaag met u spreken: Wat is het algemene beeld dat uzelf van de Nederlandse overheid heeft? Waar blijkt dat uit?
- En wat is het algemene beeld dat u heeft van Nederlandse ambtenaren? Waar blijkt dat uit?
- *Aspecten om op te checken:*
 - *Competentie/deskundigheid*
 - *Betrouwbaarheid/eerlijkheid*
 - *Hart voor de zaak/stellen belang burgers voorop*
- Wat is het algemene beeld dat u heeft van de gemeentelijke overheid? Dus de gemeente in kwestie. Waar blijkt dat uit?
- Hoe passen de gemeentelijke ambtenaren met wie u in dit initiatief samenwerkt in dit algemene beeld? Passen die goed in het algemene beeld dat u heeft van de Nederlandse en gemeentelijke overheid of zijn zij juist anders? Hoe en waarom dan?

Samenwerking

- Dialoog/Frequentie contact
 - Hoe vaak hebben jullie contact met ambtenaren van de gemeente? (*responsiviteit*)
 - Antwoordopties: wekelijks, maandelijks, halfjaarlijks, jaarlijks, nooit.
 - Vervolgvrage: Waarover gaat dat contact dan bijvoorbeeld?
 - Bent u tevreden met hoe het contact verloopt? Zo niet, hoe kan dit beter?
 - Hoe vaak hebben jullie contact met raadsleden of wethouders van de gemeente?
 - Antwoordopties: wekelijks, maandelijks, halfjaarlijks, jaarlijks, nooit.
 - Vervolgvrage: Waarover gaat dat contact dan bijvoorbeeld?
- Nastreven gezamenlijke doelen
 - Hebben jullie met de gemeente op basis van het contact met elkaar gezamenlijke doelstellingen geformuleerd?
 - Vervolgvrage: worden die gezamenlijke doelstellingen ook vastgelegd, bijvoorbeeld in een gezamenlijke visie of een convenant?
- Gezamenlijke activiteiten
 - Worden jullie wel eens betrokken door de gemeente in het opstellen van voor het initiatief relevant gemeentelijk beleid?

- Geeft de gemeente advies aan uw initiatief over hoe bepaalde activiteiten aan te pakken? (immateriële steun)
- Zijn ambtenaren, politici of bestuurders flexibel in het wegnemen van bepaalde barrières die initiatieven in de weg staan? (politieke/bestuurlijke steun)

Evaluatie relatie met de gemeente

- Als jullie bij de gemeente aankloppen met vragen of verzoeken, hebben jullie dan het idee dat de gemeente daar goed naar luistert? (*responsiviteit*)
 - Vervolgvrage: Hebt u het idee dat de gemeente daar ook voldoende mee doet? (*responsiviteit*)
 - Vervolgvrage: Informeert de gemeente jullie vervolgens ook voldoende over wat er met die vragen of verzoeken gebeurt?
- Hoe zou u de samenwerking tussen het initiatief en de gemeente beoordelen?
 - Antwoorδοpties: we trekken op als gelijkwaardige partners, de gemeente heeft in de samenwerking een sterkere machtspositie dan het initiatief, het initiatief heeft in de samenwerking een sterkere machtspositie dan de gemeente
 - Vervolgvrage: Voelt u zich gelijkwaardig aan de gemeente?
- Vindt u dat uw initiatief voldoende steun krijgt van de gemeente?
 - Zo niet, vervolgvraag: Waar zit hem dan dat in? Gaat het dan bijvoorbeeld om de financiële steun, materiële steun, enz?

Boundary spanning

- Legt u contacten met andere organisaties of netwerken? Met welke partijen? Op welke wijze onderhoudt u deze contacten?
- Wisselt u ook regelmatig kennis en informatie uit met andere partijen naast de gemeente?
 - Zo ja: Hoe gebruikt u die kennis en informatie voor het initiatief?
- In hoeverre proberen u uw mede-initiatiefnemers het initiatief te verbinden aan agenda's van andere partijen, zoals de gemeente? In hoeverre zoekt het initiatief aansluiting bij andere initiatieven of de gemeente

Vertrouwen

- Heeft u het idee dat de ambtenaren van de gemeente het beste met het initiatief voor hebben?
- Hebben de ambtenaren van de gemeente volgens u de deskundigheid die nodig is om goed met uw initiatief samen te werken?
- Wat verwacht u van de ambtenaren waarmee u samenwerkt?
- Vervolgvrage: Voldoen zij aan deze verwachtingen?

Eigenaarschap / autonomie

- Heeft u het idee dat alle leden binnen het initiatief de mogelijkheid hebben om keuzes te maken over zaken die spelen die binnen het initiatief?
- Vervolg: Worden deze beslissingen collectief genomen?
- Heeft u het idee dat ervoor gezorgd wordt dat alle leden wat er speelt binnen het initiatief
- Vervolg: Op welke manier worden de leden op de hoogte gehouden
 - Heeft u het idee dat alle leden van het initiatief veel tijd en energie steken in het werkzaam houden en ontwikkelen van het initiatief?
 - Vervolg: Op welke manier wordt dat gedaan?
 - Heeft u het idee dat alle leden een gevoel van verantwoordelijkheid hebben voor het initiatief?
 - Kunt u stellen dat alle leden van het initiatief zich eigenaar voelen van het initiatief?
 - Vervolg: heeft overheidssteun invloed op het gevoel van eigenaarschap van het initiatief?
 - Vervolg: Op welke manier heeft overheidssteun (de verschillende soorten) invloed op het gevoel van eigenaarschap voor het initiatief?

Bijlage 3. Codeerboom

